

СВЕТЛОЗАР ЖЕКОВ

Т О Т О

Пиеса

1987

ДЕЙСТВУВАЩИ ЛИЦА

КЕМБРИДЖА

ТОТОТО

АЙНЩАЙН

СКРЪНДЗАТА

ДУШКА

ОТГОВОРНИКА

МАЛКАТА

ЕМИЛИЯ

ШЕФА

ЧОВЕКА

П Ъ Р В О Д Е Й С Т В И Е

ПЪРВА КАРТИНА

Тристаен панелен апартамент в жилищен блок пред завършване. Голи сиви панелни стени, от които появява студ. Постепенно се осветява от настъпването на утрото. Бодрa музика и новини от сутрешния блок на програма „Хоризонт“, която честити на слушателите си първия ден на пролетта. Чува се тропот, стъпки на много хора. Водени от Шефа, влизат всички без Малката. Мъжете носят кутии с тапети, лепило, кашони с четки и пр. Всички гледат с нерадостно любопитство голите стени. Кембриджа се освобождава артистично от кашоните, които носи, вследствие на което се разхвърчават четките.

ШЕФА. *(към Кембриджа, строго).* Младеж, това не ти е бащиния.

Я събери четките!

КЕМБРИДЖА. *(навежда се и събира четките, изправя се с последната четка в ръка).* По-кратко бе, Шефе! Нищо им няма на госпожици баданарките, те са хай-фи, сиреч високо качество. !

ШЕФА. Няма хай, няма фай! *(Към другите, които разглеждат голяма пролука между стените в далечния ъгъл на хола.)* Другари, моля!

ТОТОТО *(пъхва ръката си в пролуката).* Шефе, така ли строите?! И тапетчето отгоре, а?

КЕМБРИДЖА. И после откъде идва течението в панелния апартамент от общ тип? Кандидатска дисертация.

ШЕФА. Другари интелигенти! Тук трябва да забравите някои навици, ако искате работата да върви. Вие тук сте на 45-дневна бригада, а не в някакъв си там Хайд парк. Така че първо да се проверим, да изслушате инструкциите, да ви запозная с работата и чак след това ще имаме точка "разни". *(Вади от чантата си някакви книжа, слага ги на един кашон и сяда на друг.)* Така-а-а... Въпросите след това. Аз съм другарят Дъбов и отговарям за всички бригадири в района. Първи номер: Александър Иванов Попов от НПКВ ...

ТОТОТО *(изстрелва го).* От НПКВНПСШП.

ШЕФА. Какво е това бе, младеж?

ТОТОТО. Съкращение от Научно-производствен комплекс за внедряване на нови

производства на стоки за широко потребление.

ШЕФА. И с какво се занимаваш в тоя комплекс?

ТОТОТО. С всичко по малко.

ШЕФА (гледа го известно време, после отново поглежда в списъка). Боян Ботев Боев от Радио София.

КЕМБРИДЖА. С три "Б"-га. Редактор по чл. 64.

ШЕФА. С тоя език все по чл. 64 ще седиш! Веселин Иванов Иванов от БАН.

АЙНЩАЙН (*като Тотото*). Българска академия на науките.

ШЕФА. Какъв си?

АЙНЩАЙН (*със самоирония*). Физик, кандидат на науките.

ШЕФА. Добре, кандидате. Константин Кьосев Койнаков – счетоводител.

СКРЪНДЗАТА. Главен счетоводител, поправете, ако обичате!

ШЕФА. Добре, гла-а-вен. Любен Димитров Станков от ДИП "Метал".

ОТГОВОРНИКА. Тук.

ШЕФА. Любене, ти какъв си? Инженер!

ОТГОВОРНИКА. Не, работник съм. Матричар.

ШЕФА. Че какво правиш тук?

ОТГОВОРНИКА. Комсомолско поръчение.

ШЕФА. Хм! Емилия Раева от ИАГ.

ЕМИЛИЯ. Неонатолог.

ШЕФА. Какво?

КЕМБРИДЖА. Микропедиатър, шефе.

ЕМИЛИЯ. Лекар съм.

ШЕФА. Аха! ... (Като я измерва с поглед.) Ралица Генова – корепитатор.

КЕМБРИДЖА. Корепетитор, шефе!

ШЕФА. Къде е?

КЕМБРИДЖА. Забравила си е партитурата за баданарките

Всички се смеят.

ШЕФА. Хайде, стига. Тоя ще ви размива по чл. 64 и работата ще ви е от лека по-лека. Разбрахте, че ще лепите тапети. Всички сте интелигентни, няма аз да ви обяснявам как се лепят тапети. Нормата е по 50 квадрата на ден. Токът – изключен! За отговорник назначавам Любен Станков. Въпроси има ли?

ТОТОТО. Шефе, работно облекло полага ли ни се?

ШЕФА. Сега ще го дам на отговорника ви. Започвайте, че стана обед. Любене, ела с мен.

Шефа и Отговорника излизат.

КЕМБРИДЖА (имитирайки Шефа). Другари интелигенти! Тук трябва да забравите някои навици, ако искате работата да върви. Ролите са разпределени, спектакълът започва. Отговорник по баданарките – аз! За по-кратко можете да ми викате Кембриджа. Някой лепил ли е тапети?

ТОТОТО. Аз.

ЕМИЛИЯ. И аз.

КЕМБРИДЖА. Ей, върви им на новодомците. И аз съм лепил. Имаме три стаи – на дамата – южното изложение. Ще лепим по двама. Д-р Емилия, имате право на избор.

ЕМИЛИЯ. Вие май се стремите към повече пълномощия, отколкото ви даде другарят Дъбов.

ТОТОТО (*с ирония*). Така сигурно правят в Кембридж.

КЕМБРИДЖА. Досетлив младеж! Още от самото начало разбрах, че с вас сме се срещали на гребния канал в Кембридж.

ТОТОТО. По-вероятно е в Оксфорд, сър. Спомняте ли си голямата победа на сините през 74-та?

КЕМБРИДЖА. Това май беше единствената ви победа, сър?

ТОТОТО. Изглежда, във вашия колеж, сър, са ви давали малко стимулатори на паметта!

КЕМБРИДЖА. Ние просто никога не сме имали нужда от тях за разлика от вас, сър. Ние просто помним само онова, което е необходимо. Например, че ухажвате много упорито едно хубаво котенце в един нов тотопункт в старата ни, растяща, но нестарееща столица. Още нещо за стимулаторите?

ТОТОТО. Сега си спомням. Но и вие, сър, имахте някакви недотам чисти намерения спрямо "хубавото котенце", както благоволехте да се изразите.

КЕМБРИДЖА. Е, никога не съм твърдял, че съм светец. Но животът си има своя правда. Вие спечелихте котенцето, а аз спечелих от тотото.

ТОТОТО. Сериозно? Колко?

КЕМБРИДЖА. Скромно. Четворка.

ТОТОТО. Предполагам, че си играл поне с троен фиш?

КЕМБРИДЖА. Не, сър, с единичен. Както благоволите да се изрази Негово тапетно превъзходителство – отговорникът на отговорниците, – аз съм по чл. 64, което от само себе си означава "единичен фиш".

Айнщайн и Емилия започват да ръкопляскат. Скръндзата седи мълчаливо и бърше очилата си.

ЕМИЛИЯ (*с ирония*). Браво, bravo! Беше почти като в лошите американски романи.

КЕМБРИДЖА. Грешите, мис. Това беше като в добрите английски романи, само че обстановката ви подвежда.

ЕМИЛИЯ. Защо не сте кандидатствали във ВИТИЗ?

КЕМБРИДЖА. Защото така губи само българският театър, а иначе щеше да загуби цялото човечество.

ЕМИЛИЯ. И какво, ако не е тайна?

КЕМБРИДЖА. Един гениален несретник, който може би някога, някъде, някак...

ТОТОТО. Майтапът настрана, но тотото е голяма работа. Кембридж, ти имаш вид на интелигентно момче, а как можеш да играеш с единичен фиш? Знаеш ли колко щеше да спечелиш с комбинация?

Изважда калкулатор и започва да изчислява.

КЕМБРИДЖА. Шейсет и една хиляди, седемстотин петдесет и седем лева и трийсет стотинки и постоянно място.

ТОТОТО. Триста седемдесет и два лева и трийсет стотинки. Левак!

КЕМБРИДЖА. Тенкю, сиреч благодаря. Но според както сочи науката, младеж, парите развъртават човека. Тогава защо да печелим повече, когато с по-малко ще сме по-нравствени? (*Взема една четка и се обръща към нея. Влизат Шефа и Отговорника.*) Така ли е, госпожице Баданарке?

ШЕФА (*измъква му баданарката от ръцете*). Младеж, я ми дъхни.
КЕМБРИДЖА. С удоволствие, но тези методи вече не се прилагат.

Шумно дъхва в лицето на Шефа.

ШЕФА. И никакво пиене тука, да няма това-онова. Всички сте интелигентни хора, макар че сте доста млади. Я вижте, другарю счетоводител...

СКРЪНДЗАТА. Главен счетоводител.

ШЕФА. ...другарю главен счетоводител, като най-възрастен ви назначавам за отговорник по морала. Никакво пиене и никакво шушу-мушу. След работа далече от обекта, ясно ли е? (*Към Кембриджа*.) А ти много приказваш. Досега да беше залепил три квадрата! Ето ви дрехите – всеки да дойде и да се разпише тук.

Един по един вземат работното облекло, разписват се и започват да ги пробват върху дрехите си, защото и без друго на всички са големи.

Шефът ги оглежда със задоволство. А те се "строяват" в редица до стената.

ШЕФА. Така вече сте бригада. Забравете кои сте, какви проблеми имате и работете с единствената мисъл за качеството. Все едно си лепите дома тапетите. Хубаво, гладко, равно и икономисвайте тапета. Като по конец да върви. И никаква самоотлъчка – иначе писъмце до работата и... знаете по-нататък. В шест ще мина за отчета. За всичко друго се обръщайте към отговорника. Дерзайте!

Шефа излиза, всички мълчат.

АЙНЩАЙН. Как ще се разделим?

ОТГОВОРНИКА (*притеснено*). Момчета, вижте сега, аз не исках да ставам отговорник, всички видяхте как стана. Ще трябва да си свършим работата. Които са лепили тапети, ще лепят, а другите – ще разкрояват.

ТОТОТО. Кембридж, ти взимаш едната стая с физика, аз с д-р Раева – с южното изложение, а холът се пада на другаря главен счетоводител, на другаря Отговорник и на отсъстващата корепетиторка. Другарю Отговорник, така става ли?

ОТГОВОРНИКА (*усмихнато*). Става!

МАЛКАТА (*спортно облечена, с тенис-сак застава на входа, незабелязана от другите*). Все на холове ми върви! Добър ден. Казвам се Калина.

КЕМБРИДЖА. Не бяхте ли преди малко Ралица?

МАЛКАТА. Временно замествам приятелката си.

Всички я разглеждат и известно време мълчат.

МАЛКАТА. Какво сте ме зяпнали така? Или и на вас трябва да обяснявам, всичко като на оня пуяк, дето ме срещна долу? (*Имитира Шефа*) "Малката, ако още веднъж закъснееш или направиш самоотлъчка, ще си говорим!"

Всички избухват в смях от добрата имитация. Даже Скръндзата се усмихва.

ТОТОТО. Кембридж, малката е наш човек. Вземи я в своята стая, а другарите отговорници ще се справят сами с хола. Не бива да свиква момичето, още отсега с холовете.

КЕМБРИДЖА. Дадено. Малката, помагала ли си някога на мама да ти крои дрешки?

МАЛКАТА. Ако бяхте малко по-наблюдателен, щяхте за забележите, че дрехите ми не са от "Направи си сам", а от най-добрите фирми на Запад, малкия.

АЙНЩАЙН (*подсвирва*). Кембридж, вие май си намерихте майстора!

КЕМБРИДЖА. Другарю интелигент, другарю Айнщайн! От вас, с когото ще делим насъщния тапет, не очаквах такова нещо. Девојката просто ме хареса и искаше да го подчертае с изискана фраза, която не се среща в трудовете по физика.

МАЛКАТА. Вас да харесам?! От пръв поглед е ясно, че възможностите ви са малки, а претенциите – големи. Или по-иначе казано – шансовете ви са никакви.

КЕМБРИДЖА. Не са ли ви казвали в училище, малката, че такива неща не се приказват на по-големите несретници?

МАЛКАТА. Чух, че ви наричат Кембриджа, но явно, че и това е фасада, защото иначе щяхте да знаете, че в добрите колежи учат на самостоятелно мислене и добра самоотбрана.

КЕМБРИДЖА. На добра самоотбрана – да, но французите казват „Ноблес оближ“ – благородството задължава включително и да не нанасяме непозволен удар.

МАЛКАТА. Не се нуждая от превод. А това "малката" позволен удар ли е?

КЕМБРИДЖА. Не съм си го позволил аз, а Негово тапетно превъзходителство, което ви е срещнало на входа.

ОТГОВОРНИКА. Хайде стига, Кембридж. Калина ще работи с нас. И да започваме, защото няма кой да ни свърши работата.

ТОТОТО. Емилия, кои тапети ще изберете за нашата стая?

ЕМИЛИЯ (*с усмивка*). За нашата? (*Разгръща тапетите, избира.*) Ето тези ми харесват.

Калина изважда стереокасетофон. Останалите по двойки вземат тапетите, кутиите с лепило, четките и се разотиват по стаите. Кембриджа се връща, взема една четка, подхвърля я и я улавя с две ръце, любовно, като глава на любима жена.

КЕМБРИДЖА. Баданарке, моя любов!

МАЛКАТА. Кембридж, обичате ли "Битълс"?

КЕМБРИДЖА. Повече от саммя себе си. С тях си дружа от най-ранно детство.

МАЛКАТА. Ето ви една малка компенсация за загубата по точки.

Пуска касетофона – звучи „Всичко, от което се нуждаеш, е любов“. Кембриджа стои с баданарката в ръце и слуша с нарастващо удоволствие.

КЕМБРИДЖА. Всичко, от което се нуждаеш, е любов .

ТОТОТО (*влиза*). Младеж, от това се нуждаехме през 60-те. Сега всичко, от което се нуждаем, е пари, пари, много пари. Чат ли си? Хайде, не оставяй Айнщайн сам да се поти над сложните тапетни уравнения.

Кембриджа излиза от стаята, като пее заедно с "Битълс". Отговорника и Скръндзата кроят тапетите. Малката взема работните дрехи и също излиза. Сцената се затъмнява, песента продължава до края.

ВТОРА КАРТИНА

В хола лежат тапети Отговорника, Скръндзата, Малката. Всички стени са

облепени с изключение на тази срещу зрителите. Малката се мъчи да залепи един тапет на стената, но той пада непрекъснато.

МАЛКАТА *(на стълбата с тапета в ръка).* Странно! Тоя тапет не иска да се залепи.

ОТГОВОРНИКА. Даи да опитам аз.

Опитва, но щом го залепва и отмества стълбата, тапетът се отлепва и пада. Влиза Кембриджа и наблюдава цялата операция.

ОТГОВОРНИКА. Наистина не става.

КЕМБРИДЖА. Това не е работа за леваци! Даи нов тапет!

Извършва цялата операция, дръпва стълбата, потупва залепеня вече тапет, както се потупва кон. Един по един са влезли всички.

КЕМБРИДЖА. Ето така, браво, мойто тапетче, виж колко ти е хубаво върху сивата стена. *(Към Малката.)* Всички неща, даже неживите, искат да се отнасяме с любов и нежност към тях.

Тапетът шумно пада. Избухва смях.

КЕМБРИДЖА. Ето това в тоя живот не ми се беше случвало!

ЕМИЛИЯ. Напротив, точно това ни се случва непрекъснато в тоя живот.

ТОТОТО. Ай стига бе! Какво му има на тоя тапет?!

Започва да разглежда тапета, да го опипва.

АЙНЩАЙН *(като се доближава и изучава стената).* Вижте, проблемът не е в тапета, а в стената.

Опипва стената, взира се в нея, отчупва малко парченце.

ТОТОТО *(като опипва любопитно стената).* Че к'во и е на стената?

АЙНЩАЙН. Засега не може да се каже к'во и е, но при един анализ...

КЕМБРИДЖА. ...ще стане ясно защо трансплантацията е невъзможна. Но тъй като за това на другаря Айнщайн ще му е необходимо доста време, предлагам на тази стена да залепим тапети в последния ден на нашата високоблагородна и самопожертвувателна научноизследователска работа.

ОТГОВОРНИКА. На четирийсет и петия?

КЕМБРИДЖА. Приема ли се?

ВСИЧКИ *(весело. Без Скръндзата, който прибира четките и навива ролките с тапетите.)* Да-а.

ТОТОТО. Остават още 40 дни!

Изписва с тебешир 40 върху стената.

ОТГОВОРНИКА. А отчета? Шефа, този де, другарят Дъбов, няма да приеме.

КЕМБРИДЖА. Негово тапетно превъзходителство Явор Дъбов ли ? Ще приеме, къде ще ходи. В противен случай ще го накараме той да облечи омагьосаната стена.

ОТГОВОРНИКА. Бояне...

КЕМБРИДЖА. Държа да ме наричат Кембридж, другарю отговорник.

ОТГОВОРНИКА. А аз, Кембридж, държа да ме наричаш Лю-бо, а не "другарю отговорник".

ТОТОТО (*като гледа съсредоточено стената*). Абе, защо не направим едно тото? По петарка от всички – който залепи тази стена, печели тото, а?

ОТГОВОРНИКА. Браво бе! Но щом ще е конкурс, трябва да е само през почивките. К'во ще стане, ако всички се покатерим на тая стена – и без това с нормата сме доникъде.

ТОТОТО. Добре бе, Любак, само през почивките. Номерът е да стане тото. Приема ли се?

ВСИЧКИ (*без Скръндзата, който е седнал встрани и чете вестник*). Да-а-а!

АЙНЩАЙН. Любо, а какво каза за нормата?

ОТГОВОРНИКА. Ако така работим, и деветдесет дни няма да ни оправят.

КЕМБРИДЖА. Треперете, роби! Негово тапетно превъзходителство ще дойде след половин час.

АЙНЩАЙН. Кембридж, стига клоунади. Като дойде превъзходителството, ще ти мине меракът за главна роля.

КЕМБРИДЖА. К'во сме виновни ние, че са ни пробутали за три стаи четиринасет вида тапети – от всеки колкото за по две стени?

ОТГОВОРНИКА (*като посочва една от стените*). Да, ама от този вид има за целия блок!

ЕМИЛИЯ. Е, и с този грозен тапет да облечим всички стаи? Вие виждате ли някой от нас да живее в такъв апартамент?

КЕМБРИДЖА. Това и в най-смелите си мечти не мога да си го позволя, защото все пак трябва да сме реалисти. Парите при пари отиват, а апартаментите при апартаменти! Аз, уважаема публика, плащам 160 лева за едно два пъти по-малко апартаментче от това, отишло при друго три пъти по-голямо от това. (*Към Емилия.*) Нещо за представите?

ЕМИЛИЯ. Нищо. Аз също съм на свободен наем.

КЕМБРИДЖА. Трета група – надежда в нея всяка останете!

ОТГОВОРНИКА. И все пак Емилия е права. Трябва да си представяме, че ние ще живеем в тези апартаменти .

КЕМБРИДЖА. Ето младежът се размечта.

ОТГОВОРНИКА. Нищо подобно,

КЕМБРИДЖА. Мечтата ми става реалност.

ТОТОТО. Да не искаш да кажеш, че ти се е усмихнало тото? **ОТГОВОРНИКА.** Нещо такова... Ако всичко върви както трябва, след шест месеца ще ви покания на гости, знаете ли къде?

ТОТОТО. На вечеря в „Шератон" естествено.

ОТГОВОРНИКА. Не позна. Във втория апартамент, в който лепихме, на шестия етаж.

КЕМБРИДЖА. Братчета, и аз искам такова комсомолско поръчение!

ТОТОТО. Глей как си е вързал тото малкият! Хем бригада, хем . Ама ти трябва да си за шест месеца, а не като нас!

ОТГОВОРНИКА. За шест съм. Живеем в една стая с жена ми, с две деца – в

Банишора. Едвам издържаме вече.

ТОТОТО. Ей, ами ти си голям бунак! Защо не каза, че лепим твоя апартамент, щяхме да го направим кукличка. А ние най-готините тапети ги сложихме в она, на седмия.

ОТГОВОРНИКА. Глей сега, как да ви кажа? Пък и голяма работа – ако знаеш в какво живеем, тук ми се струва като в царски палат.

ЕМИЛИЯ. Прав си – „като в царски палат"... Едно такова сиво, грозно, студено и неуютно жилище е почти царският палат от приказките.

КЕМБРИДЖА. Да, Пепеляшке, единственият шанс на такива като нас с теб, „свободните", разбирай – на свободен наем, си остава лотарията. Една нищо и никаква хартийка и като в приказките се превръща в мечтания царски палат . . .

ТОТОТО. Не си прав, Кембридж. Сега вече и парите решават. С пари – до Цариград ще стигнеш! Да не говорим за това, че ако изкараш 45 бона, веднага ще те вредя с едно мезонетче в зона "Б 5".

КЕМБРИДЖА. 45 бона! Вече от прасетата не се печели, от домати, пипер, краставици, лук – също, по едно време щяха да набират каубои за Австралия, но и това излезе блъф. Най-много да стана кооптаксър, но клиентите ще трябва през километър-два да бутат заза, а пък е и с две врати ...

ТОТОТО. Тоя пък! Пари с работа не се печелят!

ЕМИЛИЯ. А с какво?

ТОТОТО (*оглежда се, сякаш търси съюзник*). Попитайте другаря главен счетоводител и той ще ви каже.

СКРЪНДЗАТА (*като само повдига очи от вестника, който чете*). Моля, не ме намесвайте във вашите разговори.

ТОТОТО. Защо? Кажете им, кажете им милиони минават през ръцете ни.

СКРЪНДЗАТА (*прави доста дълга пауза, в която всички мълчат в очакване да каже най-после нещо*). Вижте какво, млади човече! През ръцете ми наистина минават милиони, но тези ръце пестят тези милиони на държавата.

ТОТОТО. Хайде, хайде! Вие ги пестите, за да ги разхищава щедро някой над вас. Пък и вие ги пестите не без мисъл за премиите, нали?

СКРЪНДЗАТА. Този разговор е безсмислен!

КЕМБРИДЖА (*давайки и на останалите да разберат, че със Скръндзата разговорът е безсмислен*). Та с какво се печелят пари?

ТОТОТО. С глава! А нея – или я имаш, или я нямаш! Има и още един начин, разбира се – с късмет.

КЕМБРИДЖА. Да де, "роди ме, майко, с късмет, пък ме хвърли на смет". И душа да ти е яка, като почне голямото ти денонощно странстване от смет на смет, докато откриеш вълшебната сричка "къ"!

ТОТОТО. Слушайте, искате ли да ви предложи нещо. Да играем на тото! На едно особено тото.

КЕМБРИДЖА (*тръгва да излиза от стаята*). Тото, казано по кембриджски, върви на майната си с твойто тото.

ТОТОТО. Чакай, чакай. Ти ми подхвърли идеята с твоята сричка "къ". Никой от нас не вярва на собствения си късмет, пали? Но на чуждия вярваме, така ли е? Викаме: ей, тоя късметлия! А ако разиграем тази сричка "къ" на тото, а, какво ще кажете?

КЕМБРИДЖА. На публиката не е ясно какво имаш предвид.

ТОТОТО (*увлечен от внезапната си идея*). Много просто. Ами да –

гениално!

КЕМБРИДЖА (*прави знак с ръка, че Тотото е полудял*). Тоя се размечта.
ТОТОТО. Чакай, чакай! Значи: попълваме всички, т. е. всеки попълва по един троен фиш с едни и същи числа. Лев и осемдесет – от мене фишовете, безплатно. След това в една шапка ... (*Взема бомбето на Скръндзата*) ... Ето, в тази шапка на другаря главен счетоводител, разбъркваме фишовете и всеки изтегля сричката "къ" на другия. Имаме добра поличба – един от нас вече е спечелил апартамент .

ЕМИЛИЯ. Не го е спечелил, а са му го дали.

ОТГОВОРНИКА. Дали?! Такова тичане беше.

ТОТОТО. Няма значение. Важното е, че това е добра поличба. Слушайте ме, тук ще провърви на още някой, да опитаме, а?

МАЛКАТА. Е, как така ще спечелиш за сметка на някой друг?

КЕМБРИДЖА. Я, малката се обади! Ами защото в добрите колежи не са ви казали, че понякога в този живот се случва цял живот да живееш за сметка на друг. Или ако трябва да използвам благородната хазартна терминология на Тотото, да си се възползувал от шанса на този, който е до теб, пък той доброволно да го е направил, разчитайки на твоя собствен шанс.

ТОТОТО. Кембридж, прав беше другарят Дъбов, като те нареди в редовете на интелигенцията. Никога не съм чувал такова светкавично точно определение на каквато и да било подадена идея. Приемаме ли?

КЕМБРИДЖА. Риск – благородно дело! Аз съм хазартно говедо. Приемам.

Другите мълчат.

ТОТОТО. Другари интелигенти! Хайде де, става дума за шест числа и лев и осемдесет! Срещу възможността да се спечелят шейсет хиляди! Но условието е да играем всички. Нали сме бригада! Първи път...

МАЛКАТА. Става весело. Аз съм "за"!

ЕМИЛИЯ. Всъщност, защо не? На тото не съм играла от студентските си години. Приемам.

ТОТОТО. Любо, ти? Ще ти трябват пари за обзавеждане, след това ладичка ще ти се прииска, виличка .

ОТГОВОРНИКА. Глей сега, това са глупости, ама хайде .

ТОТОТО. Остана бай Коце. А, бай Коце?

СКРЪНДЗАТА. Моля? **ТОТОТО**. Ами, тука – нали чухте?

СКРЪНДЗАТА. Не ме месете във вашите работи. Аз излишни пари нямам.

КЕМБРИДЖА. Другарю главен! Не бъдете скръндза в името на общото дело лев и осемдесет не са бог знае колко пари. А може и да спечелите.

СКРЪНДЗАТА. Слушайте, вие всичко превръщате на играчка някаква. Всеки знае себе си!

ЕМИЛИЯ (*весело*). Ако аз ви помоля, ще участвате ли?

СКРЪНДЗАТА (*сваля си очилата, сгъва вестника и изважда портфейла си*). Колко искате от мен?

ТОТОТО. Ура! С пълно единогласие – приема се. Дайте ми всички шест числа, които ви дойдат сега наум. И по лев и осемдесет. Утре ще имате фишовете.

(На парчета от тапет всички пишат, дават пари на Тотото, Малката пуска касетофона.)

КЕМБРИДЖА *(танцувайки)*. Майчице мила, научи ме какво да правя с толкова много пари. 60 хиляди! 60 хиляди!...

ТОТОТО. Пусни си брада, Кембридж, за да можеш да си купиш гребенче.

Влиза Шефа, оглежда страшно цялата група. Кембриджа, който, танцувайки, не го е забелязал, продължава да говори. Малката спира касетофона на средата на фразата му.

КЕМБРИДЖА. Какво ще кажете да полеем добрата идеи на Тотото?

Шефа го измерва с поглед. Оглежда стените. Без да каже дума, минава в другите стаи. Всички се спогледват и повдигат озадачено рамене. В тишината се чуват стъпките на Шефа. След малко се дочува режещ звук от късане на тапети и отново стъпки. Шефа се връща и скъсва няколко от тапетите, залепени в стаята.

ШЕФА. Е?! Какво значи тона? Така ли се лепят тапети? Така ли се лепят, питам? Вие сте най-големите некадърници, които съм виждал.

ЕМИЛИЯ. Не ни дръжте такъв тон, ако обичате!

АЙНЦАЙН. Вижте какво! Това, дали сме некадърници, или не, е въпрос, който не е от ваша компетентност, защото вие и понятие нямате от кадрността на всеки един от нас в областта му.

ШЕФА *(разярено)*. Слушайте, другарчета! През ръчичките ми са минавали всякакви – и физици, и химици, и лекари, и журналисти, и чиновници, и продавачки, и секретарки, и ... и ...

КЕМБРИДЖА. ... и манекенки.

ШЕФА. Какво?! Всякакви, всякакви са ми минавали през ръцете и всички са работили като един човек с една мисъл – за качеството! А вие, вие сте... една разхайтена работа, като студенти някакви! А, така няма да се разберем! Няма да позволим ние да ни водите за носа, да ни правите на балами! Ами, виждате ли, ние в областта си сме кадърни, но в лепенето на тапети – не. Няма такива работи, другари! Който е кадърен, е кадърен във всичко! Във всичко! Дома можете да си лепите тапетите равно като по конец, като в "Некерман", а тук, понеже сте на бригада – как дойде! Държавата ви е гласувала доверие, а вие съвсем като несъзнателни елементи някакви! Ще ви разформиравам аз вас. Ще ви пратя да изнасяте отпадъчните материали в 235 блок – за това кадрност не трябва. Ама и там ще се провалите, защото се мислите за по-големи от работата. *(След кратка пауза, в която всички мълчат.)* Утре – и двете норми! И му мислете! *(Излиза.)*

КЕМБРИДЖА. *(в тишината след излизането на Шефа нее)*. "Я възвращаю ваш портрет..." Вчера гледах "Те се сражаваха за родината" по телевизора. Някой може ли да ми каже за какво се сражаваме ние? Какъв е смисълът да вършим нещо, в което никой не е професионалист? Та дори отпадъчните материали да изнасяш, пак се иска професионализъм. Виждали ли сте някога с каква виртуозност закачват циганите боклукчийските кофи?

ОТГОВОРНИКА. Е, да, ама няма работници. Всъщност тези бригади се правят, за да се ускори строителството, разбираш ли?

ТОТОТО. Няма работници ли? Аз познавам поне десет такива "професионалисти", дето разправя Кембриджа, които са на щатна работа само, за да не ги опандизят. И знаеш ли какво правят? На държавното си почиват, не лепят по-добре от нас, няма какво да ми се пени тоя Дъбов. А след работа – двойна и тройна норма – като в "Некерман", на вечер – стотачка или две, според случая.

ОТГОВОРНИКА. Не си прав. Не са всички такива! Пък н знаеш ли колко получават?

АЙНЩАЙН. Извинявай, ти знаеш ли ние колко получаваме?

ОТГОВОРНИКА. Глей сега, вие всички имате някакви възможности за странични доходи, а те какво?

АЙНЩАЙН. А премиите?

ОТГОВОРНИКА. Кво премиите бе, братче! Тези получават най-малко премии. Виж, ние вземаме, макар че . . .

КЕМБРИДЖА. Майчице мила! Историческото противоречие между работническата класа и интелигенцията! Виждате ли, на работническата класа ѝ се струва, че интелигенцията взема много пари от хонорари, а пък на интелигенцията – че работническата класа взема големи премии без особено да ги заслужава, най-често като следствие на занижени планове! Как не разбирате, че не в това е проблемът!

ЕМИЛИЯ. А в какво според теб е проблемът? Тотото е прав – тези вземат по сто-двеста лева за една вечер. Нямам нищо против – нека ги вземат, ако добре са си свършили работата. Но, да кажем, в едно нощно дежурство моята работа е не по-малко напрегната, отделно, че е по-отговорна. За дванайсет часа безсъние с девет-десет раждания, между които винаги има случаи с утежнена анамнеза, аз получавам допълнително десетина лева и кафе с кифла. Е, как да не е в това проблемът?

ТОТОТО. Ама ако имаше възможност да се занимаваш с това частно, щеше да получаваш двайсет-трийсет пъти повече. Те имат, а ти нямаш тази възможност! В това е проблемът.

ОТГОВОРНИКА. Не е в това проблемът, Тото, а в другото, че тапетаджии, плочкаджии, монтьори, няма достатъчно, а инженери, физици, журналисти, лекари – с лопата да ги ринеш!

КЕМБРИДЖА. *(многозначително)*. Младежът намеква за обществената необходимост на нашия труд ... Какво ще кажете, другарю Айнщайн? Вашите открития не създават уют в апартаментчето, не разкрасяват мечтаната баня с бледорозов фаянс, моите писания също не правят на морето дупка ... И правилно мисли младежът, перспективно ...

ОТГОВОРНИКА. Глей сега, Кембридж, защо иронизираш, не е ли така? Ние не говорим кой колко получава от държавата, а кой колко получава от хората, от другите, странично .

КЕМБРИДЖА. *(разхождайки се, сякаш на себе си)*. Не, не е в това проблемът. Смисълът, смисълът на всичко това може изведнъж да се изгуби...

СКРЪНДЗАТА. *(междувременно се е върнал от другата стая преоблечен, готов да си тръгва)*. Извинявайте, че прекъсвам спора ви, но аз си тръгвам.

КЕМБРИДЖА. *(без да го гледа, мислейки още върху това, което е казал)*. Довиждане!

СКРЪНДЗАТА. Ще ми позволите ли една забележка! Губите си напразно времето. Проблемът е в това, че всички искате да имате повече пари, отколкото може да ви предложи държавата в момента. Довиждане.

Всички мълчат, гледайки към Скръндзата, който излиза.

ТОТОТО. *(секунди след излизането на Скръндзата, гледайки към вратата, през която е излязъл, вика).* А защо да не искаме от държавата бе, Скръндза?! След като ѝ даваме! *(След малко, по-спокойно.)* Глупак! Главен счетоводител! Скръндза!

КЕМБРИДЖА. *(след кратка пауза).* Хей, какво правим ние тука с вас?

ВСИЧКИ. Нищо!

КЕМБРИДЖА. Защо правим тука нищо с вас?

ВСИЧКИ. Защото от нищо нещо става! Защото от нищо нещо става . . .

Всички започват да обикалят в кръг около Кембриджа, като повтарят в скоропоговорка "Защото от нищо нещо става". Сцената постепенно се затъмнява, остава да звучи само хоров шепот: „Защото от нищо нещо става...“

ТРЕТА КАРТИНА

Холът на един от многобройните апартаменти в блока. Изминали са 25 дни. На омагьосаната стена е написано 20. На стълбата, сам в стаята, Кембриджа се мъчи да залепи тапет точно на тази стена. Най-последният тапетът се задържа. От друга стая се чува гласът на Малката.

МАЛКАТА. *(високо, от другата стая).* Е, и какво?

КЕМБРИДЖА. *(също високо).* Нищо. Разведох се.

МАЛКАТА. *(от другата стая).* А дъщеря ти?

КЕМБРИДЖА. При нея е. *(Тихо, на себе си.)* Всъщност, дори да я нямаше дъщеря ми, пак щях да страдам...

На вратата застава Малката, като закопчава блузката си с една ръка, с другата държи хавлиена кърпа. Приближава до Кембриджа, който е седнал на стълбата и се мъчи да запали цигара. Докосва го с ръката си по лицето.

МАЛКАТА. Боли те най-много от предателството, нали?

КЕМБРИДЖА. *(решил внезапно да прекрати този разговор).* Нещо такова! *(След кратка пауза, в която навива роло тапети.)* Слушай, стига си ми задавала въпроси! А ти защо остана? Нали заместваше приятелката си само за няколко дни?

МАЛКАТА. *(усмихвайки се).* Ами, как да ти обясня? Влюбих се в теб.

КЕМБРИДЖА. *(развеселен).* Нима?

МАЛКАТА. Да. И после, защо да вкарвам в грешния път Ралица – тя си има приятел, но само от разказите ми вече е влюбена в теб.

КЕМБРИДЖА. А ти не си ли имала приятел?

МАЛКАТА. Имах си, но го разкарах.

КЕМБРИДЖА. Ах, какви изрази, ах, какви изрази, госпожице!

МАЛКАТА. Откъде идва това "Кембридж"?

КЕМБРИДЖА. А, това е една стара, стара история... Нали ти разправях, че съм завършил английска гимназия. Владо беше по-голяма глава от мен – на него му викахме "Оксфорда", а на мен – „Кембриджа". Но Оксфорда вече го няма...

МАЛКАТА. Как го няма?

КЕМБРИДЖА. Отиде да снима филм за палестинските лагери и... не се върна. А знаеш ли какво момче беше Оксфорда – аз не струвам колкото малкия му пръст! На тавана ми в Пловдив слушахме "Бийтълс" и говорехме по цели пощи. После беше две години в Москва, една в Лондон и тъкмо се върна в България...

МАЛКАТА. Той ли беше най-добрият ти приятел?

КЕМБРИДЖА. В ония златни години – да! После животът ни раздели.

(След пауза.) Малката, какво си ме заразпитвала пак? Знаеш ли, ти си готов репортьор – чаровна, интелигентна, контактна...

МАЛКАТА. Позна. Специализирала съм три месеца в Би-Би-Си.

КЕМБРИДЖА. Ето защо ме харесваш – винаги съм казвал, че ако ме видят ония от Би-Би-Си, ще уволнят половината си персонал.

МАЛКАТА. Сигурна съм, че ще те назначат.

КЕМБРИДЖА. В Би-Би-Си или в Радио София?

МАЛКАТА. Знаеш ли, че може би ще бъдем колеги – е, не в една редакция. Казаха ми, че имало едно място само в "Предавания за чужбина" с английски. Вече два месеца ми стоят документите в комитета, но резултат няма. А ми се работи. От половин година съм в България, най-интересният ми месец е този. Искам да правя нещо – бездействието ме убива. В Лондон учех, после стаж, дипломиране, имах среда... А тук – старите ми приятели са се променили, аз – също, разбираш, нали?

КЕМБРИДЖА. Разбирам те. Хубаво ли ти е с мен?

МАЛКАТА. Много повече, отколкото предполагаш, но ти... Не мога да те разбера... **КЕМБРИДЖА.** Опитай се!

МАЛКАТА. Стига за това. Сега ме слушай внимателно. Първо – ако ти трябва колата, на мен в следващите дни не ми е нужна. Предполагам, че поне ще ме возиш дотук! Второ – снощи пристигна това, което отдавна исках да ти подаря. *(Взема един луксозно увит пакет и му го поднася.)* Ти го заслужаваш...

КЕМБРИДЖА. Какво е това?

МАЛКАТА. Всичко на "Бийтълс".

КЕМБРИДЖА. Калино! Ти си ужасна – знаеш, че това е единственото нещо, което не бих отказал да приема. *(Разглежда ги, радва им се, четете заглавията на песните, запява някои от тях. Постепенно започват да звучат песните на "Бийтълс".)* Страхни са! Ей, адски съм щастлив! Благодаря ти! *(Целува я.)* Знаеш ли, за това съм си мечтал, мечтал...

МАЛКАТА. Сега ще трябва да си купиш хубав грамофон.

КЕМБРИДЖА. Не заради "Бийтълс", заради теб ще го направя, моя малка красавице.

Прегръща я и започва да танцува с нея. Песента внезапно спира и залепеният на омагьосаната стена тапет шумно пада. Кембриджа се качва отново на стълбата и започва да опипва стената.

КЕМБРИДЖА. Мамка му и стена...

МАЛКАТА. Кембридж, всъщност защо висиш непрекъснато на тая стена? Не ти ли омръзна?

КЕМБРИДЖА. *(като се мъчи да помирише стената)*. Луд умора няма **или** както са казвали древните...

МАЛКАТА. *(имитирайки го)*. О, измамна човешка надежда!

Слушай, искам да разбера нещо – защо непрекъснато играеш? Защо непрекъснато се правиш на това, което не си? Само не ми отговаряй, че си такъв, какъвто си.

КЕМБРИДЖА. А не е ли така?

МАЛКАТА. Знам всичките ти теории за "хомо луденс", но ти не се вписваш напълно в тях.

КЕМБРИДЖА. *(качва се отново на стълбата и започва да залепва втори тапет върху омагьосаната стена)*. Само защото при нас играта е "на дребно", затова ли? И аз знам какво ще ми противопоставиш – същият този "хомо луденс" някъде и г р а е в полза на цялото човечество, измисля лекарство против рака или спина, загива за свободата или просто заради хляба, изгаря в космически кораб или замръзва на Еверест. В същото време друг и г р а е срещу цялото човечество – бомби срещу разума, бомби срещу емоциите, бомби срещу паметта, ракети, совалки, щитове, подводници, самолети, хапчета, предизвикващи напълно "естествен" инфаркт или пълна амнезия, епруветки, от които се раждат изчадия, машинен разум, който е на път да дехуманизира човечеството, възможна всеобща гибел... Последният двубой на доброто и злото, а ние, виждате ли, си и г р а е м на обидени, че не ни ценят достатъчно, че бихме могли и да дадем нещо на света, ама на – оценили са ни колко да лепим тапети, които и без друго щастливите новодомци веднага ще сменят. Да, ние имитираме голямата игра, ние разиграваме един жалък фарс на една още по-жалка сцена, и, както виждаш, затова няма публика.

МАЛКАТА. Първа истина: ти играеш, защото искаш да привлечеш вниманието на публиката, искаш да бъдеш център на нещо, но на какво?

КЕМБРИДЖА. Засега съм център на историческите противоречия на времето, а ми се иска да съм център на самия себе си.

МАЛКАТА. Кой ти пречи? На Айнщайн му е необходима лаборатория, на Любо – струг, на Тотото – свободна инициатива, на Емилия – модерна апаратура, на Койнаков...

КЕМБРИДЖА. На Койнаков са му достатъчни ръкавелите...

МАЛКАТА. Не, да допуснем, че му е необходима мощна компютърна система. Т. е. на всички тях действително нещо може да им пречи за пълното им осъществяване, но на теб какво ти пречи да не имитираш голямата игра, да направиш малката сцена голяма?! На теб ти трябва пишеща машина и хартия. Слава богу, от това не можеш да кажеш, че си лишен.

КЕМБРИДЖА. *(смее се)*. Господи, колко било просто всичко! Дай на работника машини, на счетоводителя – калкулатор, на физика – лаборатория, на лекаря – апаратура, на писателя – пишеща машина и – дайте да дадем! По дяволите – не може да си толкова наивна! Никой от нас не пада от небето! Искаме или не искаме, ние сме продукт на времето си с всичките му неизбежни, но и с всичките напълно преодолими противоречия, които някои хора просто не желаят да бъдат преодоленни. Ако ме боли от нещо, то не е защото трудно се намират листа за пишеща машина, а защото у нас всичко започва да става трудно. Трудно е да си намериш подходяща и интересна работа, трудно е да извоюваш жилище, трудно е да си купиш кола, а ако си купил, два пъти по-трудно е да я поддържаеш, трудно е да

свързваш двата края от аванс до заплата, ако нямаш други честни възможности за припечелване, трудно е да спортуваш, трудно е да си организираш добро летуване в безпредметната конкуренция с чужденците, трудно е да се обличаш добре, трудно е да пътуваш в чужбина и най-страшното – трудно е да кажеш истината за всички тези трудности. В резултат – трудно е да бъдеш такъв, какъвто ти се иска. Докато един ден осъзнаеш, че е по-добре да бъдеш такъв, какъвто искат да бъдеш, защото в противен случай всичко, което за теб е трудно сега, в бъдеще ще стане двойно по-трудно. Така се стимулира естественият артистичен нагон у теб и ти започваш да ръкопляскаш на глупостта, да се съгласяваш убедително с лъжата, да си затваряш очите пред явната несправедливост. Келнерът, таксиметраджията, касиерката не ти връщат рестото и ти го намираш за нормално, защото съзнаваш, че и за тях е трудно. Пробутват ти в магазина некачествена стока и ти даже не намираш смисъл да роптаеш, защото разбираш, че и на производителя му е трудно. На пазара ти предлагат едва поникнали марулки срещу тридесет стотинки и не дай боже да се обадиш – опашката ще те разкъса, защото тя е убедена, че другояче не може и да бъде. Така започва епидемията – ти започваш да създаваш трудности на другите, защото те ти създават. Избягването на трудността се счита за компромис, а компромисът е вече стока, т. е. има цена. Това, което ти не можеш да получиш нормално, ще го получиш, като създадеш трудности на другите. Или като направиш услуга или подкупиш тези, които на теб ти създават трудности. Така белите кръвни телца на нравствеността стават все по-безпомощни пред вируса на изкуствено създадената трудност. Епидемията се разпространява, но повечето свикват с нея, и на здравия гледат като на болен. Така обществото става все по-бездуховно и все по-грубо.

МАЛКАТА. И каква ваксина ще препоръчате, скъпи ми докторе?

КЕМБРИДЖА. Стойностната. И в духовния, и материалния смисъл. Ако на черното се казва черно, а на бялото – бяло, ако на болния му кажеш, че е болен, и му помогнеш да се излекува, а на здравия дадеш зелена улица.

МАЛКАТА. А сега чуй какво мисля аз. Нещата са много по-прости, но ти ги усложняваш, защото ги гледаш отвътре, а аз мога да ги погледна отвън. Да приемем твоята метафора за обществото и човешкия организъм. Ти си се възрял в него като в малкото си дете, което се е разкашляло и вече си почти сигурен, че има бронхопневмония. И започваш сам да създаваш трудности и на себе си, и на детето, т. е. на обществото. Мъкнеш го по болници, по лекари, поставяш една диагноза, после друга, трета, диети, лекарства, режим на хранене, на спане, а то има нужда просто да го оставиш на мира. Не приемай детските болести за неизлечими епидемии. Нито пък си мисли, че като си сложил бялата престилка, детето ще ти повярва, че си чичо доктор. След няколко години и следа няма да има от твоите вируси, защото детето просто ще израсте. А дотогава има нужда от чист въздух, а не от лекари. **КЕМБРИДЖА.** (*иронично вдига ръка*). Въпрос! Боян Боев от Българското радио. Ще обясните ли на уважаемата аудитория какво разбирате под "чист въздух"?

Тотото незабелязано застава на вратата и ги гледа с иронично-възхитен поглед.

МАЛКАТА. Чистият въздух . . .

ТОТОТО. (*чука на рамката на вратата*). Ало, влюбените! Чистият въздух във всеки случай не е между тия скапани панели. Я излезте да подишате навън, на простор, на воля!

КЕМБРИДЖА. Тото, вместо по цял ден да мислиш как да спечелим от скапаното ти тото, ти идваш да ни развалиш работата.

ТОТОТО. Гледай сега, Кембридж. Тук имам да уредя едно тото, затова – я се поразходете. Навън още не ухае на люляк, но е топло, приятно, едно синьо небе... Само за влюбени.

КЕМБРИДЖА. Тото, я се разкарай със "синьото си небе"!

ТОТОТО. Аз сериозно бе! Приятелски ви моля. (*Влиза Човека.*) Виждате ли – трябва да говоря с човека.

ЧОВЕКА. Добър ден. Как е?

КЕМБРИДЖА. (*гледайки страшно към Тотото*). Мерси, добре. Ние с другарката ще се поразходим да видим дали са цъфнали люляците.

Кембриджа и Малката излизат.

ЧОВЕКА. Какви люляци тук? Голо поле – през зимата сигурно е ад!

ТОТОТО. Ами, ад! Като пуснат парното, пък и тия блокове са добре строени, това са сандвич-панели. Пък и не е вечно зима. Ако питате мен, лятото е най-добре в панелен апартамент...

ЧОВЕКА. Да, да, прав сте. горе-долу добре са строени, а за тези тапети жена ми ми изяде главата.

ТОТОТО. Добре, дайте да видим какво сте донесли.

ЧОВЕКА. (*от голям сак изважда вносни тапети*). От Кореком са. А долу, в колата, остана фототапетът. Ето на тази стена трябва да се залепи.

ТОТОТО. Да, тапетите са хубави, но трудни за лепене.

ЧОВЕКА. Нищо не разбирам! Трудно – леко, да ги залепим, защото въкщи е някакъв ад!

ТОТОТО. Аз ви разбирам, но и вие трябва да ни разберете. Всичко това може да стане само след работно време.

ЧОВЕКА. Че защо? Ето апартаментът още не е облепен, само в тази стая...

ТОТОТО. Вие български не разбирате ли? Дори да не е облепен, ние трябва първо да го облепим, после да го предадем, да се отчете работата ни един вид, и чак след това да залепим вашите тапети.

ЧОВЕКА. Искате да кажете, че ще струва пари. Но аз без пари не искам, ще си платя, но защо трябва два пъти да вършите една и съща работа?

ТОТОТО. (*ядосано*). И това даже не е наша работа!

ЧОВЕКА. Вие сте бригадирът, нали?

ТОТОТО. Аз съм. Ако не ви харесва, потърсете си други майстори.

ЧОВЕКА. Не се сърдете! . Не се сърдете! . . . Обещавате ми, че ще ги залепите не като тези тук, нали?

ТОТОТО. А, тези ги лепят чираците. Аз лично ще се заема заедно с един колега с голям опит и ще бъдат тип-топ – като в "Некерман"!

ЧОВЕКА. Ами колко ще струва?

ТОТОТО. Ами ... колкото се може повече! Вашият беше тристаен, нали – по квадратура – около триста и осемдесет-триста и деветдесет лева.

ЧОВЕКА. Четиристотин лева?!

ТОТОТО. (*става да си тръгва*). Е, ама вие хабер си нямате, от тая работа! Такива са цените, мой човек! Хубавото е в основно противоречие с евтиното! Намерете си други – да ви развалят тапетите, които струват най-малко триста долара!

ЧОВЕКА. Триста и двайсет. Добре, добре, но аз нямам толкова сега. (*Изважда от портфейла пари и започва да ги брои.*) И защо се блъсках в Африка?

ТОТОТО. Недей, че ще ме разплачеш!

ЧОВЕКА. *(на себе си, сякаш не го е чул).* Гледаш – нищо, четири години някакви, а си разсипах здравето. Защо – за да й угодя, за да я разведа из Европа, да се почувствувала човек! Човек ли?! Жените са чудовища, братко! Гледат да ти изстискат и последната капчица кръв. И като се върнеш един ден – гледаш – празно! Натъпкал си стаите с разни корекомски фъшкии, а в душата ти – празно!

ТОТОТО. *(сяда срещу него).* Но затова пък джобът ти е пълен – едното компенсира другото. Това – жената обича парата, не бой се, пак ще ти се заумилква ...

ЧОВЕКА. Поне да имах деца . . . Някакъв дангалак, един рус, с едни такива шавливи очички – за трети братовчед ми го представя. А аз какво да правя – петнайсет години съм по-възрастен от нея. Парцалки, долари, кола, ами и любовник ще си завъди, а ти бачкай там за тоя дето духа. На доларите им се вижда вече краят, а с левовите – виждаш как съм, и вчера ми вика: "Ами, мацко, като свършват парите, що не вземаш пак да заминеш?" Казвам й: "Чакай поне апартамента да завърша!" А тя: "Аз ще го завърша, а ти ще пращаш доларчета." "Ще можеш ли, викам й, сама?" "Е, Жожо ще ми помогне" – новоизлюпеният й братовчед. Затова, братко, не се жени, ако пък си женен – не ходи в Африка!

ТОТОТО. Що не я разкараш, щом нямаш деца ...

ЧОВЕКА. Не мога, мислил съм, ама не мога, ще се пропия след това. Слаб човек съм аз – хем я мразя, хем я обичам . . . Ето, сто и петдесет лева имам, останалите ще ги намеря утре-другиден...

ТОТОТО. *(без да взема банкнотите).* Слушай, а какво бачка там?

ЧОВЕКА. В Алжир ли? Пътища, строителен инженер съм.

ТОТОТО. Тежко ли беше?

ЧОВЕКА. Тежко. Ето парите, ще ме изчакате за останалите, нали?

ТОТОТО. Не ни трябват твоите пари – има кой да ти ги взема. Ще почерпиш бутилка-две уиски, като свършим.

ЧОВЕКА. Не, грешно ме разбрахте, без пари не искам.

ТОТОТО. Не бой се, ще ти ги залепим както с пари. *(Хваща го и тръгва заедно с него.)* От една партия сме с тебе. И не си мисли, че без Африка в България нямаше да ни се случи същото. То е като в тотото . . .

Няколко секунди сцената е празна, чуват се стъпки, смях. В хола влизат тичешком Емилия и Айнщайн.

ЕМИЛИЯ. Я, няма ги! Кембридж!

АЙНЩАЙН. Калина!

ЕМИЛИЯ. Изчезнали са. Слушай, още по-добре! Ще ги изненадаме. Разчисти тук, намери някой по-голям кашон за масичка, а аз ще донеса чантата.

Емилия излиза, тичайки и подсвирквайки си някаква мелодийка. Айнщайн прибира тапетите, домъква от другата стая кашон. Оглежда стаята, доволен от светкавичната подредба, сяда на стълбата и запалва цигара.

АЙНЩАЙН. *(на себе си, имитирайки Кембриджа).* Ех, ако беше момче на място, другарю Айнщайн! *(След кратка пауза, високо.)* Другарю Айнщайн, другарю Айнщайн, защо не ми помогнеш, а? Защо оставяш бедния си колега над такова сложно уравнение, от което нищо не разбира ... А великото откритие в

областта на лазерите така и не е мръднало от месец насам . . .

ЕМИЛИЯ. *(влиза със сака, запъхтяна).* Охо, вече сами ли си приказваме? Какво не е мръднало от месец насам?

АЙНЩАЙН. Работата ми над лазера.

ЕМИЛИЯ. Аз преча ли ти с нещо?

АЙНЩАЙН. И още как! Ти си първата жена, за която мисля повече, отколкото за лазера си.

ЕМИЛИЯ. Не мислиш ли, че си въобразяваш, че бригадата ни е сближила и че тя ще ни раздели в края на краищата, както става по време на отпуск?

АЙНЩАЙН *(имитирайки Кембриджа).* Прав е другарят Дъбов! Несъзнателен елемент сте вие, д-р Раева! За вас лепенето на тапети, тази високоотговорна квалифицирана дейност, е отпуск. Срамота!

ЕМИЛИЯ. Стига Кембриджиади! Кажи де!

АЙНЩАЙН. Знаеш ли, понякога си мисля, че това, което ти наричаш въображение, е много по-ценно от реалността. Пък и какво друго е любовта – сложна, неочаквана, объркваща игра на въображението. . .

ЕМИЛИЯ. Да, но въображението само до някое време отчита реалността по своите хаотични закони и след това отново ѝ се подчинява.

АЙНЩАЙН. Разбирам за какво намекваш – че съм разглезен, че са ме гледали като в инкубатор, че въобще не си представям с колко трудности ще се сблъскам. . .

ЕМИЛИЯ. Аз нямам право да не мисля. Ти си свободен във всичко, докато аз не съм – имам дете, един развод зад гърба си, тежка работа . . . Въобще, макар и на едни години, аз съм много по-възрастна от теб.

АЙНЩАЙН. Е, какво излиза? Ако бях като Кембриджа – разведен с дете, т. е. ако бях преживял всичко това, което ти си преживяла, щях да имам повече шансове пред теб със социалния си опит, така ли?

ЕМИЛИЯ. Глупчо, аз мисля за теб, не за себе си.

АЙНЩАЙН. *(разхождайки се нервно).* Не, не и не!

ТОТОТО. *(влиза, застанал на прага с голям кашон).* Айдеее. И този се размахал! Няма културно отношение към жената и това си е! *(Оставя кашона в ъгъла и едва след това вижда наредената импровизирана маса.)* Ооу! Ами това пък какво е – преди десет минути го нямаше тук. *(Взема сандвич и отхапва.)* По какъв случай?

АЙНЩАЙН. Тото, като разбереш, но трябва да дойдат всички, обзалагам се, че ще паднеш. Такава е уговорката.

ТОТОТО. Ами добре де, отивай да ги викаш. Влюбените от Верона са долу пред блока, а Отговорника и Скръндзата са на третия етаж.

АЙНЩАЙН. *(като излиза).* Тото! . . . И внимавай! . . .

ТОТОТО. На тоя пък какво му стана? Еми, имам голяма молба. Една приятелка нещо е загазила, не можеш ли да помогнеш?

ЕМИЛИЯ. Загазила – в какво? Или ти си загазил и искаш да се спасяваш?

ТОТОТО. Ей, това, докторите, сте като следователи, майка му стара – ■ какво, кога, защо, къде? Има ли някакво значение? Трябва да му помогнем на момичето, чат ли си?

ЕМИЛИЯ. Добре, "чат съм"! Тази вечер ще замествам една колежка – нека ми се обади на 51-72-21.

ТОТОТО. 51-72-21. Еми, ти си бижу! Като оправиш тотото – в „Шератон“.

ЕМИЛИЯ. *(полуиронично).* Разкарай се с твоя "Шератон", я отвори бутилките.

Влиза Отговорника.

ОТГОВОРНИКА. О, Тотото, по какъв случай е тържественият обяд?

ТОТОТО. Ами, женя се, началство, та реших да почерпя.

ОТГОВОРНИКА. За кой път?

ТОТОТО. Е, това й е лошо на днешната работническа класа – никакво доверие към интелигенцията. А уж сме от един дол дренкн . . . *(Налива в чашиите коняк и швенс.)*

ОТГОВОРНИКА. Е, щом и ти се сложи към интелигенцията . . .

ТОТОТО. Абе, младеж, ти чуваш ли се какви ги приказваш! Бате ти Сашо е завършил икономика във Варшава, когато ти си сричал още буквара!

ОТГОВОРНИКА. И оттогава все с "икономика" се занимаваш, а?

ТОТОТО. Абе какво ти разбира на тебе главата от икономика? Икономиката, младеж, това е преди всичко печалба.

ОТГОВОРНИКА. Ако беше тук бай Коце, щеше да те опровергае.

ТОТОТО. А, чудесен пример! Твоят бай Коце, или именуваният от мен Скръндзата, защо мислиш, че си е взел болнични, защото е болен ли?

ОТГОВОРНИКА. Че защо иначе?

ТОТОТО. Ами защото урежда една далаверка – т. е. преследва основния закон на икономиката – печалбата. . .

ЕМИЛИЯ. Сигурен ли си в това?

ТОТОТО. Абсулмон! Вчера нали излезнах по-рано да уредя едно тотото и къде, мислите, зървам болния Скръндза? В Нотариата. Направи се, че не ме е видял.

ЕМИЛИЯ. Е, а ти защо не му се "представи"?

ТОТОТО. Тотото да развали тотото на някого – жаме!

ЕМИЛИЯ. Ох, забравих най-важното. *(Излиза.)*

ТОТОТО. Та най-важното, Любак, е печалбата. На това почива всичко. Всичко!

ОТГОВОРНИКА. Ти си мислиш, че е най-важното. Човек може да спечели и пак да загуби.

ТОТОТО. Много са ти объркани понятията. Как така "ще спечели", пък "ще загуби" – едновременно ли?

ОТГОВОРНИКА. *(разперва ръце).* Глей сега, уж печелиш, пък всъщност – губиш.

ТОТОТО. Няма такова нещо, брат ми! Или печелиш, или губиш! Даже в най-елементарния бизнес, чувства-муства, цуни-муни, ала-бала – пак или печелиш, или губиш. Номерът е да знаеш как да го направиш.

ОТГОВОРНИКА. Ти знаеш ли?

ТОТОТО. На Тотото му е ясно тотото, малкият! Слушай, ти нали си матричар?

ОТГОВОРНИКА. Да.

ТОТОТО. *(отива в ъгъла, под тапетите измъква една чанта и от нея изважда нещо, завито в хартия).* Можеш ли да ми направиш десет такива матрици?

ОТГОВОРНИКА. *(гледа матрицата, цъка с език, насочва я срещу светлината, тегли я на ръка).* Глей как са я направили. Каква е?

ТОТОТО. Геферманска. Не можеш. Леваци сте вие, лева-аци-и!

ОТГОВОРНИКА. *(след кратка пауза).* Глей сега, след няколко дни ги имаш. Ако ги различиш от твоята, сам ще си кажа левак. . .

ТОТОТО. Сериозно?!

ОТГОВОРНИКА. Аз не повтарям.

ТОТОТО. Любак, ако ти си бог, за какъвто се представяш, аз ще се разплатя с тебе божествено. Знаеш ли как ми трябва тая матрица . . . Имай предвид обаче, че и други се мъчиха, но. . . *(Показва кукеш.)*

ОТГОВОРНИКА. *(като разглежда пак матрицата).* Не бой се! За какво ти трябва чак толкова?

ТОТОТО. Ех, младеж, ако имам тази матрица, паричките ще потекат в джобчето на бате ти Тото, чат ли си? *(Влиза Кембриджа – косата му е бяла, напръскана с боя.)* Ето и на този косата му ще побелее, но акъл в главата му няма да дойде.

КЕМБРИДЖА. Защо, не ми ли отива бяла коса?

ОТГОВОРНИКА. Кой те подреди така?

КЕМБРИДЖА. *(бърше косата си с голямата хавлиена кърпа на Малката).* Девойките. А за какъв "акъл" намекваш, Тото?

ТОТОТО. Че и ти не си наясно с тотото.

КЕМБРИДЖА. Тоест?

ТОТОТО. Т. е. животът е тото, младеж! И в това тото сферата най-много веднъж да се завърти така, че да ти се падне шестица. От небето ти пада. Малката, гледа те с ей такиива влюбени очи, изпуснеш ли я сега – после гони вятъра цял живот.

КЕМБРИДЖА. *(разсмива се).* Е, и какво трябва да направя според теб?

ТОТОТО. Абе, младеж, аз те имах за интелигентно момче. Жениш се за Малката и тотото ти е уредено за цял живот! Няма наем 160 лева, няма. "дай пет кинта до заплата", няма член 64. В замяна на това – петстаен мезонет в Лозенец, гараж, вила в Бояна... "Рено 5 джи-ти-ел", а не скапан ЗАЗ, валута, пътувания в чужбина за сметка на татенцето и не: "Абе, Боев", а "другарю Боев – за вас", "другарю Боев, моля ви" и пр. и пр. Да не говорим, че в сватбеното си пътешествие можеш да включиш веднага любимия си, но непосещаван досега Кембридж...

КЕМБРИДЖА. Тото, аз виждам, че ти си готов сам да я вземеш...

ТОТОТО. Чуваш ли го, Любо! Аз да не бях женен... Чудя се как на такива хайвани се падат шестици, а Тотото цял живот е осъден да блъска...

ОТГОВОРНИКА. И ти си се разблъскал...

ТОТОТО. Не е в това работата. Пиленцето му е кацнало на рамото, чурулика му и той ще го пусне да си отиде, помни ми думата.

КЕМБРИДЖА. Виж какво, Тото! Кембриджа нямаше да е Кембридж, ако му минаваха тия сметки в главата. А може би тъкмо поради тях нещо ме спира – човек не бива да си сменя класата.

ТОТОТО. Ама ти е кеф да покараш реното, нали? И тогава не мислиш за кла-а-а-сата!

КЕМБРИДЖА. Това е друго нещо – от спортна злоба.

ТОТОТО. Как ще е друго нещо?! Абе, младеж, всичко, за което ще изразходваш години къртовски труд и в крайна сметка ще похабиш таланта си, сега ти се предлага на тепсия. Даже изобщо да не я обичаш, а те гледам, че не си безразличен към нея, едно, и, второ – тя е страшно маце, – та даже изобщо да не я обичаш, ти си длъжен да го направиш. Баща и беше заместник-министър, сега е в Лондон – ей, младеж, в това ти е тотото, не разбираш ли? *(Кембриджа и Любо мълчат. Тотото ги изглежда недоумяващо и двамата, налива им две чаши с коняк и им ги дава.)* Е, хайде, пък ако ме поканите, и кум мога да ви стана. С Любо ще му ударим едно хоро на сватбата. А, Любак?

ОТГОВОРНИКА. Глей сега, с какво право се бъркаш в тая работа, та и за кум чак се самопредлагаш? И изобщо аз също не споделям твоето "тото". *(Излиза.)*

ТОТОТО. И ти ли мислиш като тоя?

КЕМБРИДЖА. Тото, за какво прием всъщност? Кой е спретнал тая хубава

трапезка?

ТОТОТО. *(троснато).* За твоя годеж прием! *(Вдига чашата си.)* Но аз, Кембриж, ще пия за глупостта човешка, която умре да се кипри пред огледалото с нравствените си принципи и да се опива в нарцистичен възторг . . .

КЕМБРИДЖА. Тото, Кузма Прутков казва: "Не можеш да обхванеш необхванатото." Сложно нещо е човешката душа, винаги по-сложна е, отколкото си я представяме.

ТОТОТО. Хамлет Боев! На крал бай Бойо VII – първородният син!

Чува се музика и смях. В стаята влизат, танцувайки, Малката и Емилия, след тях Айнщайн и Отговорника.

ЕМИЛИЯ. *(след края на песента).* И така, скъпи колеги, дойде очакваният от всички миг! Мигът на големия празник! Познайте за какво черпя!

ОТГОВОРНИКА. Да не би да имаш рожден ден? Или имен?

ЕМИЛИЯ. Не, не! Познайте!

ТОТОТО. Станала си главен асистент!

ЕМИЛИЯ. За това ще има да почакаш! Първо дисертацията, после ... нали разбираш.

МАЛКАТА. Рожден ден на сина?

ЕМИЛИЯ. Не.

КЕМБРИДЖА. Хайде, не ни мъчи повече, защото и без това ние с Тотото изпихме половин коняк – така, и без да знаем защо.

ЕМИЛИЯ. Ще се шашнете! И най-вече Тотото, защото . . . спечелих от то-то-то-о-о!

ВСИЧКИ. Айде бе!

ТОТОТО. Спечели? Какво?

ЕМИЛИЯ. Е, скромно, както казва Кембриджа, три тройки.

ВСИЧКИ. Ееееее . . .

ЕМИЛИЯ. Какво "еееее"! Важното е, че съм спечелила и че имаме повод да си пожелаем хубави неща. Наздраве, скъпи съ-тапетници, за здравето на Тотото, за здравето на всички нас и най-вече за здравината на залепените от нас тапети.

КЕМБРИДЖА. До дъно!

ТОТОТО. *(изпива на един дъх коняка).* Аз казах ли ви? А? Нищо че са три тройки, по същия начин можеха да бъдат и три шестици!

ЕМИЛИЯ. *(като се смее).* Ама не можеш да си представиш колко си прав – направо си мисля, че правиш магии. В същия тотопункт има три шестици, но щастливецът е някой друг! При това – още може би не знае, защото не е взел парите.

ТОТОТО. Сериозно?! Кембридж, Айнщайн, Любак, казвах ли ви, казвах ли ви, ах, майка му стара, тоз да ми беше в бригадата . . . Шейсет хиляди!

КЕМБРИДЖА. Заветная мечта Остапа Сюлеймана Берта Мария Бендер – Тото бей! Майчице мила, пак се появи призракът на тия шейсет хиляди!

МАЛКАТА. Ей, слушайте, я си представете, че някой наистина спечели шейсет хиляди. Какво ще ги правим!

ТОТОТО. А, малката, не "какво ще ги правим", а кой какво ще прави с тях – това е правилният въпрос. Колективното тото е до момента на печалбата, оттам нататък, как беше, "сам юнак на коня" . . .

АЙНЩАЙН. Колективист от нов тип – бележка на автора – виж Тотото.

МАЛКАТА. Добре, на кого му трябват шейсет хиляди?

КЕМБРИДЖА. *(вдигайки ръката си).* На мен.

АЙНЩАЙН. И на мен.

ОТГОВОРНИКА. На мен не ми трябват. Какво ще нравя с толкова пари?

КЕМБРИДЖА. Ще си купиш яхта, понеже апартамент, кола, жена, деца имаш вече, и ще направиш най-голямото околосветско пътешествие, което може да ти дойде наум.

ТОТОТО. Тоя ли? Тоя, ако има шейсет хиляди, веднага ще ги вложи в недвижимо имущество – земя, вила . . . Виж, за теб, Кембридж, съм сигурен, че ще ги пръснеш ей-така – заради едното шоу . . .

АЙНЩАЙН. Прав е Кембриджа! И аз съм за околосветското пътешествие – Хаваите, долината на Наска, Великденските острови, Япония . . .

КЕМБРИДЖА. И изчезваш в Бермудския триъгълник. Лошото е, че на всички парите ни трябват само за прозаични неща. Те, мръсните, скапани, долни пари, дами и господа, са нашият жесток Бермудски триъгълник. Ето например аз, Тотото е убеден, че ще ги пръсна ей-така – заради едното шоу, всъщност ако ги имам, ще ги дам за най-прозаичното и уви – най-необходимото ми нещо в този момент – жилището. **МАЛКАТА.** Един вече си призна. Любо?

ОТГОВОРНИКА. Честно казано, не знам. Не бе, не се правя . . . Никога не съм разчитал на тотото. Свикнал съм да мисля само за онова, което мога да изкарам с ръцете си. Шейсет хиляди?! Не знам, даже не мога да си ги представя . . .

МАЛКАТА. Следващият. Шейсет хиляди – първи път . . .

ЕМИЛИЯ. На мен не ми трябват толкова много. Но ако ги имам . . . Ще купя жилище, ще внесе десет хиляди в книжка за Мартин, десет ще дам на майка ми и баща ми, ще си купя едно рено като на Калина, ще си взема два месеца отпуск и ще замина с Мартин някъде да си почина истински. . .

МАЛКАТА. А идеологът на тотото?

ТОТОТО. Мойта е най-лесна! Тия шейсет хиляди след една година ще бъдат вече 120, следващата 180 и така нататък. Не, няма да ставам лихвар! Едно частно заводче, номерът е да се узакони първоначалният капитал . . .

МАЛКАТА. Айнщайн, ти сигурно ще си построиш частна лаборатория?

АЙНЩАЙН. Глупости. Физиката отдавна няма нищо общо със заводската самодейност на Тотото. Аз ви казах – за околосветското пътешествие съм. Кола имам, шкодичка, но съм си я купил с мои пари, вярно, живея при родителите си, и аз трябва да мисля за жилище. . . Не, знаете ли какво ще направя – с шефа от една година се борим за едни шведски уреди, без които ръцете ни са вързани. А от миналата година са в кашони, в нещо, подобно на частното заводче на Тотото. За шейсет хиляди ония ще ги продадат и още как. И . . . влиза шефът: "Ай стига бе!" Представяте ли си?

КЕМБРИДЖА. Ура! Дайте хляб на мечтата! Айнщайн, не може ли нещо по-просто – да ги подвием тия уреди?

АЙНЩАЙН. Не може, тия разбраха, че ще паднат пари от тях, и ги охраняват. А как са стигнали до тях – един господ знае . . .

ТОТОТО. Абе, Айнщайн, не си ми казал – иначе отдавна да ги имаш тия уреди .

КЕМБРИДЖА. Я, Тотото!

МАЛКАТА. Тишина. Не сме свършили. . . Какво би направил . . .

ТОТОТО. Малката, ами ти? Какво само разпитваш – я кажи на бате си Тото ти какво ще направиш с милите парички?

МАЛКАТА. Аз ли? Ще ги дам на Кембриджа.

Всички подсвиркват.

ТОТОТО. (*иронично*). Кембридж, излезе ти късметът. Черпи веднага.

КЕМБРИДЖА (*гледайки към Малката*). Пия за щедростта, която не ни струва нищо. Наздраве!

МАЛКАТА. (*след неловко мълчание*). Е, ако не ги искаш, никой не те насилва. Все ще се намери кой да ги вземе. .. Наздраве!

АЙНЩАЙН. (*като удря с баданарката една празна тенекия*). Шейсет хиляди – първи път! Шейсет хиляди – втори път! Шейсет хиляди . . .

ЕМИЛИЯ. Чакайте, а какво би направил Койнаков с .тия пари?

ОТГОВОРНИКА. Ами да отидем да го попитаме, нали е болен.

ТОТОТО. Да му занесем лекарства . . .

МАЛКАТА. А защо да не отидем на гости у другаря главен счетоводител – да се убеди, че колективът го уважава.

ТОТОТО. И мислиш, че Скръндзата ще ни посрещне с отворени обятия – заповядайте, много се радвам, ето пиене, мезе, музика, чувствайте се като у дома си, защото лепите и заради мен.

КЕМБРИДЖА. Наказателно! Няма да влизаме, само да видим как ще започне да ни се извинява . . .

ТОТОТО. Да го накажем, казваш . . . Имам идея. Минаваме през котенцето от тотото, тя е мой човек, нали знаеш, Кембридж, та тя ми попълва един отрязък от троен фиш с три шестици – другите два естествено не съществуват. И отиваме при Скръндзата. Така и така, твоят фиш спечели, ето заповядай, радвай се на трите си шестици. Няма да почерпи ли? . . .

МАЛКАТА. Е, може да получи удар, това е жестоко.

ТОТОТО. Такива, малката, удар не получават. . .

ЕМИЛИЯ. Без мен! Права е Калина – ако не удар, шокът е сигурен. И какво толкова сте го нарочили човека? ... (*Поглежда часовника си.*) Ау-у, аз закъснявам. (*Тръгва си.*) До утре! И не правете глупости!

ТОТОТО. (*след излизането на Емилия*). Защо да не го изпързалиме? Не стига, че му избачкваме нормата вече пет дни, за да си оправя далаверите . . .

КЕМБРИДЖА. Прав е Тотото, но ,... при условие накрая да му кажем, че е било просто "колегиална" шега – решили сме да видим кой как ще реагира, ако му се паднат 60 хиляди.

ТОТОТО. Естествено, че ще му кажем.

КЕМБРИДЖА. (*като вдига ръка*). Хей, какво правим ние тука с вас?

ВСИЧКИ. Ни-и-щ-о-о!

КЕМБРИДЖА. Защо правим ние тука нищо с вас?

ВСИЧКИ. Защото от нищо нещо става! Защото от нищо нещо става! Защото от нищо . . .

Сцената постепенно се затъмнява. Всички обикалят в кръг около Кембриджа, като повтарят в скоропоговорка "Защото от нищо нещо става!". Успоредно със затъмнението гласовете се превръщат в шепот, който е прекъснат от тежките стъпки на Шефа.

КЕМБРИДЖА. (*шепнешком*). Да се изпаряваме! Негово тапетно превъзходителство Явор Буков Дъбов идва на визитация . . .

Всички излизат. Шумът от стъпките на Шефа става по-ясен. Сцената се осветява. Влиза Шефа, оглежда залепените стени.

ШЕФА. (*към публиката*). Все пак се научиха да лепят тапети. Какво не прави дисциплината! Погледнете – като в "Некерман" са. ... За тази стена ли? Не се е

родил още този, който може да залепи на нея нещо. Рано или късно тапетите от нея падат. Дефект някакъв – цял институт си блъска с нея главата и пак – нищо!... Добре-е, добре са залепени тапетите! Ще взема да им пусна една парична награда. Или по-добре по едно писъмце в работата им – така и така, вашият служител еди-кой си, доблестно и самоотвержено, с високо съзнание за отговорност – знам аз как... За да управляваш масите, трябва с нещо да ги държиш – с пари ли, с писъмца ли ... Пари си имат достатъчно – ако имат повече, ще се разврати отношението им към труда. Току-виж почнали да мислят за работи, дето не са тяхна работа. Трябва да имат вечно незадоволени стремежи – от хляба до апартамента, – за да има мир и спокойствие в обществото ... Писъмца, писъмца ще им драсна . . .

Шефа излиза, сцената се затъмнява.

ЗАВЕСА

ВТОРО ДЕЙСТВИЕ ЧЕТВЪРТАКАРТИНА

Сцената е тъмна. Чува се пронизително извъняване. Сцената се осветява изведнъж – Скръндзата се появява по чехли и домашен халат с вестник в едната ръка, с другата е запалил полилея. Холът е същият, но с мебели. Скръндзата прекосява хола и се скрива в антрето, откъдето се чуват шумните гласове на гостите. Всички влизат в хола.

СКРЪНДЗАТА. Много изненадващо. Аз нали съм болен, заповядайте, сядайте. . .

Аз, за малко, да се преоблека, да кажа и на жената, че . . . *(Влиза в другата стая.)*

КЕМБРИДЖА. Тото, ти ще му кажеш, но нежно, ясно ли е? **ТОТОТО.** Не бой се. Я виж другарят главен какво апартаментче е спретнал. . .

АЙНЩАЙН. *(иронично).* И какви хубави тапети! *(Петимата се размиват.)*

ОТГОВОРНИКА. Глей сега, да се откажем, докато има време.

ТОТОТО. Няма да спираме по средата ... *(Влизат Скръндзата и жена му.)*

СКРЪНДЗАТА. Душке, ето това е бригадата, все млади момчета и момичета. А! Ами къде е д-р Раева?

МАЛКАТА. Дежурна е, т. е. замества своя колежка.

СКРЪНДЗАТА. А, и тя като вас. Много работят лекарите днес, много ... Нали ходя на нагrevки – едни опашки. . .

ДУШКА. Косьо, с какво да почерпим гостите, дошли са да те видят, нали сте колеги сега . . .

ТОТОТО. Ние, бай Коце, идваме по един особено щастлив повод – тотото!

ДУШКА. И аз му казвам на Косьо, че трябва всяка събота да пуска фишове, то днес само в това ни е надеждата . . .

СКРЪНДЗАТА. Абе, вятър работа е това . . .

ТОТОТО. Не, бай Коце, не е вятър работа, сега ще се убедиш. Ти нали си болен, но ние твоя фиш го пуснахме. Всеки изтегли – както сме се разбрали, но никой не спечели. И изведнъж днес се сещаме за твоя фиш. Къде е? Викам: вярно бе, ние не сме го проверили. И ей-така, убеден, че и той нищо не печели, сверявам го и не вярвам на очите си – шестица!

ДУШКА. Косьо!

СКРЪНДЗАТА. Двайсет . . .

КЕМБРИДЖА. Три по дваайсет – фишът е троен!

ДУШКА. Шейсет хиляди?! Божке мили!

СКРЪНДЗАТА. Момчета, не си правете глупави шеги. Жена ми има слабо сърце, да ми бяхте казали, че сте пийнали . . .

ТОТОТО. Бай Коце, не ни обиждай! Ето ти фиша, ето ти и тиража!

СКРЪНДЗАТА. *(разглежда внимателно фиша, сравнява го с тиража, сменя очилата си и отново се взира във фиша и тиража, произнасяйки вече на глас цифрите).* Добре, по това не са моите числа.

АЙНЩАЙН. Естествено, иначе щяхте да знаете, че някой от бригадата вече е притежател на 60 хиляди още в неделя. Но никой освен вас не си спомня своите числа.

МАЛКАТА. Ама не се ли радвате?

СКРЪНДЗАТА. *(разглежда пак фиша, ту недоверчиво, ту предавайки се на невероятното щастие, поглеждащ ту към бригадата, ту към жена си, която е застанала в средата на хола, загубила ума и дума).* Момчета, наистина ли?! Няма шега?! . . . Любчо?

ОТГОВОРНИКА. Ами глей сега, бай Коце, всеки може да спечели, ама . . .

СКРЪНДЗАТА. Значи е истина! Ей, момчета, ей, това се вика късмет! *(Скача, прегръща зашеметената си жена, повдига я, забравил за годините си, завърта се заедно с нея.)* Душке-е-е, душичке моя, край на мъките, край на теглото, край, край, край!

ДУШКА. *(просълзена).* Край, Косьо, край – имало господ, имало.

СКРЪНДЗАТА. Не "имало", душичке моя, а има – има бог, това го казвам аз, най-заклетият атеист! Дай пиене, дай ядене, дай да отпразнуваме тоя случай, защото друг такъв няма да имаме, Душке!

ДУШКА. Ами сега? Да изтичам до магазина, така неочаквано, само ликьор имам. .

СКРЪНДЗАТА. Върви, върви, тичай! Вземи от най-хубавите неща. Чакай пари да ти дам. *(Скрива се в другата стая.)*

АЙНЩАЙН. Почти повярвах, че наистина е спечелил...

КЕМБРИДЖА. Спокойно!

ТОТОТО. Бижу!

Душка излиза, след нея Скръндзата, разкопчавайки ризата си и отхлабвайки вратовръзката си, сяда на фотьойла.

СКРЪНДЗАТА. Не мога да повярвам! До този миг нямаш пари и изведнъж . . . Не ме мислете за неблагодарен. Знам много добре, че можехте и да не ми дадете фиша. И никога нямаше да разбере. Даже все още едно съмнение ме гложди...

ТОТОТО. Е, ако мислиш, че ни беше много лесно да се разделим с фиша, бай Коце . . .

СКРЪНДЗАТА. Знам, знам, момчета! Трудно е, ама правилно сте постъпили. Иначе съвестта мира нямаше да ви даде. Аз, през мен де, толкова пари са минали, не е да не ми е минавало през ума. Но след това – цял живот на ченгел! Правилно сте постъпили! За едната чест живеем на тая земя – то и без това друго не можем да имаме – цял живот блъскаме за една пенсия, колкото да не умреш от глад . . .

КЕМБРИДЖА. Или от пиене . . .

СКРЪНДЗАТА. Къде за пиене пари . . . Но аз ще ви възнаградя, за честността ви, за това, дето е в душите ви и дето ни с пари се измерва, нито с вещи, нито със служби . . .

КЕМБРИДЖА. Какво ще ни възнаграждаваш, бай Коце? Такъв беше регламентът – ти спечели – ти си щастлив и ние сме щастливи.

СКРЪНДЗАТА. Като ги взема, каса уиски ще прием и гала вечеря ще ви дам – във вашия "Шератон" ли, другаде ли – където поискате...

ТОТОТО. В "Шератон", бай Коце, да видим и ние как живеят хората, сиреч как ще живее българинът след сто години ... Още утре вечер, ако искаш, бай Коце, и маса ще запазя.

СКРЪНДЗАТА. Че утре ще мога ли да ги взема?

ТОТОТО. От днес ги изплащат.

Влиза Душка с поднос с чаши, бутилка водка, мезета.

ДУШКА. Само водка имаше. Косьо, наливай на гостите, три бутилки съм взела, а и бутилка ракия имам скътана... Това се вика изненада, имало бог, имало . . .

Скръндзата налива чашиите. Гостите говорят помежду си. Душка носи още мезета. Скръндзата вдига ръка за тишина.

СКРЪНДЗАТА. Искам да пия за вас. За тях, Душке, за нашите ангели спасители, да знаеш, че доброто не е умряло още в тоя свят. Има още честни хора. За най-честните, които тази вечер са ни на гости – наздраве! До дъно!

Всички изпиват чашиите си до дъно, поздравяват домакините.

ДУШКА. *(замаяна от алкохола).* Косьо, аз ти казвах, че имам добро предчувствие, а ти – светът свърши, та свърши! Добре, че не продадохме вилата днеска, добре, че ни върна нотариусът! Божке, какво щяхме да направим!

СКРЪНДЗАТА. Душке, остави тия работи сега . . .

ДУШКА. Няма да ги оставя, Косьо, тия хора са ти по-близки от най-близките, щом са способни на такава ... такава честност! Камък по камък, тухла по тухла сме я градили, ей с тия ръце – моите и неговите, стотинка по стотинка, лев по лев сме отделяли, седем години сме я градили, от никого помощ – да има къде старините да си доживеем – без асансьори, трамваи, супермаркети и тям подобни. И сега всичко отиваше по дяволите заради един мръсник, заради един мошеник, който пак ще се измъкне, заради генералния му . . .

СКРЪНДЗАТА. Душке, спри . . .

ДУШКА. Не мога да спра, в душата ми що мъка се събра тоя месец, ама имало бог . . .

СКРЪНДЗАТА. *(уплашено).* Душке!

ДУШКА. Та генералният му, мръсникът му с мръсник, да пукне дано, ама такива клетви ги не хващат, злоупотребил триста хиляди лева, та милиция най-накрая, та разследване, та ревизии финансови, та и Косьо повлече след

себе си – "по равно" им била значи вината . . .

СКРЪНДЗАТА. Душке, млъквай, те нищо не знаят!

ДУШКА. (*отприщена*). Всички да знаят, целият свят да научи! Та повлече тоя мръсник и Косьо в дълбоката вода. Уволнение ли, пенсиониране ли, на разпореждане ли, та на четиридесет-дневна бригада. Да, ама вторият следовател излезе човек и разбра – Косьо като главен счетоводител един лев не е пипнал, нито е участвал в оргиите на оня, нито подкупи е давал, нито подаръци, нито е "разхищавал", нито е сложил нещо в джоба. Той, разбра, че Косьо е честен, че е бил принуден да подписва всичко, което оня поиска. Че как иначе – нали, като не подпише, и без работа ще остане и отиде, та се не видя, в него е хлябът, в него е ножът. Защо – му вика следователят – си подписвал тука документ за ремонт, а пък ремонт не е имало? А Косьо му казва: Другарю следовател, срещу ръжен рита ли се – знаех, че тия пари са за гуляите им в резиденцията на комбината, но можех ли нещо да направя? А онзи – гражданино, му вика, като на затворник, гражданино Койнаков, могли сте да останете честен, най-малкото – му вика – сте могли да ни уведомите. Ама как да ги уведомиш – нали оня, генералният, е от силните на деня, нали и с милицията е ош-беш, нали е зет на оня, на колко души им видя сметката – а си си отворил устата, а наказание, не ти ли дойде умът в главата – уволнение – дисциплинарно! Е, как – вика му Косьо – да ви уведомя? Като ви уведомиха Стоева, Петков, Апостолов – какво? Стоева – от партията и уволнение, Петков и Апостолов – в пенсия . . . Е, та с две думи, следователят излезе човек и разбра, че Косьо няма пръст в "тия работи, и почна да му вика бай Коце, а не "гражданино Койнаков". Ама законът, вика, си е закон, бай Коце, знам, че лев не си сложил в джоба си, ама тия 17 000 трябва да ги намериш отнякъде и да ги внесеш – иначе затвор! Ха тръгни да търсиш хиляда лева, да видим как ще ги намериш, та камо ли седемнайсет. Тук чукахме, там тропяхме – всеки се усуква, а пък разбере ли за какво са ти парите, час по-скоро гледа да ни изпрати. Е, разбрахме, че от това, българина, по-безжалостен човек няма, не дай боже да ти е пък роднина. Викам му на Косьо – дай да вземем заем от банката – двамата по пет хиляди и дъщерята – пет, две хиляди, викам, все ще ги съберем. Ама то у нас нещо скрито-покрито да остава – и в банката разбрали – отказаха и на Косьо, и на мен. А зетят, мръсникът му с мръсник, казал на щерката: "Баща ти от краденото не ми е давал, та аз сега да му връщам!" И детето отчужди от нас! Ама на – имало господ – вилата щяхме днес да продадем, върна ни нотариусът – усъмни се и той "в законността на сделката", ама нейсе – на безценица щяхме да я продадем. . .

Душка сяда изнемощяла от внезапната, неудържима изповед и започва тихо да плаче. Койнаков сяда до нея на канапето, отпуснал безпомощно ръце, отново преживял всичко, разказано от жена му. Другите мълчат, никой не смее да погледне друг в очите.

СКРЪНДЗАТА. (*след мъчителна пауза*). Извинете жена ми. Толкова ни се насъбра – без вина виновен, и един лъч надежда нямахме до днес. Душке, успокой се, сега ще им внесем парите, Душке, и на нашата улица изгря слънцето... Хайде, да се чукнем с момчетата... Наздраве!

Пие само Скръндзата, другите са забили очи в пода.

СКРЪНДЗАТА. Душке, казвах ли ти да не говориш? Натъжи хората с нашите мъки . . .

КЕМБРИДЖА. (*излизайки на авансцената, обърнат към публиката*). Какво правим ние тука с вас?

ВСИЧКИ. (*шепот от дъното на залата – през усилвател*). Нищо!

КЕМБРИДЖА. Защо правим ние тука нищо с вас?

ВСИЧКИ. (*пак от дъното на залата – като постепенно заглъхващо ехо*).
Защото от нищо нещо става, защото от нищо нещо става, защото от нищо
нещо става . . .

Сцената се затъмнява.

ПЕТА КАРТИНА

В хола на един "гол" апартамент влиза Отговорника. Сяда на пода и хваща главата си с ръце като след препиване. Така го заварва Тотото.

ТОТОТО. Оу, тежък махмурлук, а, момчето ми! Главичката ли те боли?

ОТГОВОРНИКА. Тото, какви ги направихме вчера?

ТОТОТО. Е, какво толкова сме направили? Изпихме на Скръндзата водката, голяма работа!

ОТГОВОРНИКА. А защо не му казахме накрая, нали такава ни беше уговорката?

ТОТОТО. Защо, защо? Защо ти не му каза например?

ОТГОВОРНИКА. След всичко, което каза жена му, просто няха сили.

Влиза Малката.

МАЛКАТА. Добро утро. Лошо нещо е препиването, но по-лошо е, че не казахме на Койнаков.

ТОТОТО. Е, как да му кажем – той така ни внуши ролите на ангели спасители, че . . .

МАЛКАТА. Всички сме виновни и трябва да направим нещо.

Влиза Емилия.

ЕМИЛИЯ. Здравейте! Какво сте оклюмали? Да не сте прекалили снощи?

ОТГОВОРНИКА. Прекалихме и още как!

ЕМИЛИЯ. (*разтревожено*). Какво е станало? Къде са Айнщайн и Кембриджа?

ТОТОТО. Спокойно, спокойно! Къде са – сигурно къртят още.

ЕМИЛИЯ. Но какво е станало, ще ми кажете ли най-сетне?

ОТГОВОРНИКА. Какво... Отидохме у Скръндзата и му занесохме един фалшив фиш, уж че печели три шестици – мечтаните шейсет хиляди – и той, и жена му се хванаха, ядохме, пихме, уж бяхме решили накрая да му кажем, обаче . . .

ЕМИЛИЯ. И не му казахте?

МАЛКАТА. Не. И най-страшното е, че той е затънал в някаква ревизия ли, следствие ли, със седемнайсет хиляди и ние, без да знаем, му подхвърлихме такава надежда . . .

ОТГОВОРНИКА. И днес ще отиде да си получава парите . . .

ТОТОТО. Излишно драматизирате цялата ситуация. Какво като отиде?

Мацето ще му каже, че всичко е било шега, че аз съм я помолил . . . Вярно, че след това няма да ме погледне, но . . . Откъде да знаехме, че така ще се получи?

ЕМИЛИЯ. Вие, изглежда, не разбирате, че може да стане от играчка – плачка, та той е човек на възраст, в която нищо не е изключено. Как сте могли? Ами ако е отишъл вече?

ТОТОТО. Не бой се, тотото започва работа от 10 часа.

МАЛКАТА. Трябва да направим нещо.

ТОТОТО. Може би искаш да му послужиш със седемнайсет хиляди, за да го измъкнем от затвора?

МАЛКАТА. Колкото и странно да ти звучи – мислих и за това!

ЕМИЛИЯ. Сега вие нищо не можете да направите. Може би аз трябва да опитам. Ще отида, ще му кажа, че сте били пийнали, че неуместно сте се пошегували, а след това вече ви е било срам . . .

ТОТОТО. Ей, Еми, това е чудесна идея! Той на теб ще ти повярва, пък си и лекарка, ако се наложи . . .

ЕМИЛИЯ. Дано не се налага! Добре, аз тръгвам, дайте ми адреса.

ТОТОТО. Той е тук, на две спирки, до супера, първият висок блок, вход А, шестият етаж, Койнаков . . .

ЕМИЛИЯ. Чакайте ме тук колкото и да закъснея. *(Излиза.)*

ОТГОВОРНИКА. Ама че работа!

ТОТОТО. Не бойте се, Емилия ще оправи тотото.

ОТГОВОРНИКА. С твоятото . . .

ТОТОТО. *(повишавайки тон).* Сега остава да кажете, че аз съм виновен! Вие глави нямате ли на раменете си?! Да не би аз сам да съм го решил!

МАЛКАТА. Всички сме невинни, дано не станем всички виновни след малко. . .

Влиза Айнщайн.

АЙНЩАЙН. *(в позата на Кембриджа).* Какво правим ние тука с вас?

ТОТОТО. Ей го и тоя – още не е изтрезнял!

АЙНЩАЙН. Нищо подобно – съвършено трезвен чаках да отворят спестовната каса – имах четири хиляди и ги изтеглих за Койнаков. Само така ще измием срама.

МАЛКАТА. Браво, Айнщайн! И аз някъде трябва да имам някаква книжка – ще участвам. Трябва да му помогнем.

АЙНЩАЙН. Нося ви още една добра новина.

ТОТОТО. *(щастлив от възможния обрат в разговора).* Дотук само лоши – казвай доброта!

МАЛКАТА. Спечелил си битката за уредите?

АЙНЩАЙН. Глупости! . . . Кембриджа е спечелил! Кембриджа е спечелил, уважаеми дами и господа! **ОТГОВОРНИКА.** Какво е спечелил? **АЙНЩАЙН.**

Конкурса на СБП и СБЖ!

ТОТОТО. Е, какъв е тоя конкурс?

АЙНЩАЙН. Как какъв е? Не помните ли страхотните истории от трудововъзпитателните училища, дето ни ги разправя?

ОТГОВОРНИКА. А, за оня, дето му викали "Непримиримия", нали?

АЙНЩАЙН. Да. И за другите. Ето четете първа страница на "Литературен фронт" – първа награда – на Боян Боев... Всичките му репортажи ще бъдат издадени под заглавие "Забранена зона". Страшен е Кембриджа!

ТОТОТО. (*пеейки*). Бай-бай чл. 64, бай-бай наем скъп, бай-бай ЗАЗ . . . Имаме май вече и писател. Абе, винаги съм казвал, че от Кембриджа ще излезе нещо.

МАЛКАТА. Ей, адски се радвам. Искате ли да го изненадаме, а? Аз ей сега ще отскоча до града – ще му купим цветя, една бутилка, искате ли?

ОТГОВОРНИКА. Аз съм "за"! Отивай.

ТОТОТО. Всички сме "за", отивай, Малката.

МАЛКАТА. Окей! Ако дойде, иищо не му казвайте. (*Излиза.*)

ОТГОВОРНИКА. Браво на Кембриджа! Поне един светъл лъч тая сутрин . . .

ТОТОТО. Да му се ненадяваш, а! Уж това, онова – пък... Има ли парична награда?

АЙНЩАЙН. Има, 2000 лева.

ТОТОТО. (*подсвирквайки*). И отделно от книгата, нали?

АЙНЩАЙН. Естествено.

ТОТОТО. Кембриджа си уреди тотото – петица!

ОТГОВОРНИКА. Стига с твойто тото, не разбра ли, че не всичко в тоя живот е тото?

АЙНЩАЙН. А къде е Емилия?

ОТГОВОРНИКА. Отиде да каже на Койнаков, преди да е тръгнал за тотопункта.

АЙНЩАЙН. А защо тя?

ТОТОТО. Ами защото е доктор, защото знае какво да направи. А ние още не сме изтрезнели като хората и . . .

Тотото прекъсва фразата си от силен шум, идващ от коридорчето. Влиза Кембриджа, ритайки за втори път голяма кутия от лепило за тапети, която се забива в стената.

КЕМБРИДЖА. Нищо подобно! Изтрезняхме, господа! Поне аз – окончателно! Отново един на нула за тях!

АЙНЩАЙН. За кои "тях" бе, Кембридж?

КЕМБРИДЖА. За златните деца!

ТОТОТО. И тоя е откачил. Какви глупости дрънкаш?

КЕМБРИДЖА. И аз мислех, че е глупост, докато не се убедих с очите си. Казват ми по телефона – викам им – разкарайте се, не е вярно, не могат да постъпят толкова гадно, все пак съм работил три години по чл. 64, мястото беше уж 100% за мен, как така изведнъж някоя си, като от небето и . . . – хоооп, точно на мойто място. Отивам в редакцията – качи се горе да видиш, ако не вярваш, качвам се, документ, господа, черно на бяло, моят чл. 64 продължен за още една година, да не се безпокоя, все ще се открие някаква възможност . . . И заради кого, питам ги, цялата тая машинация? Ами, Боев, ти си умно момче, настояваха, дъщерята на еди-

кой си, знаеш, че ние не решаваме ... Мамка му и прасе! А аз го мамя, мамя, мамя! Няма справедливост, това да знаете!

ТОТОТО. *(по-скоро доволен, че окончателно е сменена неприятната тема за Скръндзата, отколкото искрено развълнуван от проблема на*

Кембриджа). Ей, ама как може така бе, Кембридж? За тях трябва да е чест да работиш там! А те, какво, някаква пикла назначили? Е, затова не вървят работите у нас. Кадърният винаги е по чл. 64!

ОТГОВОРНИКА. Глей сега, това окончателно ли е?

КЕМБРИДЖА. Окончателно! Парафирано, прошнуровано, прономеровано! Гадно!

АЙНЦАЙН. Защо не си потърсиш другаде работа?

КЕМБРИДЖА. Обичам си работата, иначе един ден нямаше да стоя ...

ТОТОТО. Успокой се, Кембридж, не си първият, няма да бъдеш и последният. Ти ще мъкнеш работата па пиклата, а тя ще събира овации, отличия и награди за твоя сметка. Ти за какво мислиш, че те държат – защото бачкаш! Но при социализма, драги, трябва да има равновесие между бачкаши и небачкаши, за да се осъществи мечтаното от поети и философи ра-вен-ство. Е, затова са назначили въпросната пикла. Работата и с нея, и без нея . . .

АЙНЦАЙН. Виж какво, Кембридж, може и по-скоро да те назначат, като прочетат това. *(Подава му вестника.*

КЕМБРИДЖА. Какво е това?

ТОТОТО. Е, хайде, усмихни се де, тегли им една майна на тия говеда, та ти си лауреат!

КЕМБРИДЖА. Какви ги дрънкате бе? Сега на мен ли ще правите номера?

ТОТОТО. *(иронично).* Е това й е лошото на днешната интелигенция – вярно никому и за нищо не хваща! Лауреат си бе, Кембридж, лауреат на конкурса!

Айнцайн му показва съобщението. Кембриджа, развълнуван, сядва на кутията, която е ритнал при влизането си.

КЕМБРИДЖА. Ей, на маймуни ни направиха тия – нямаш време да се засмееш и вече трябва да плачеш, още сълзите не си си изтрил и гримасата на смеха те прави от глупав по-глупав.

ОТГОВОРНИКА. Кембридж, пак философстваш, не се ли радваш?

КЕМБРИДЖА. Ами как да се зарадвам бе, Любак, като тая награда, вместо да слага нещата на мястото им, още повече ги обърква?

ОТГОВОРНИКА. Не мога да те разбере – как така ги обърква? Глей сега, аз не ви чактисвам много от работата, но ми се струва, че това е един вид признание.

КЕМБРИДЖА. Точно така де – оттук признават, че си кадърен, но оттам ти казват, че тая твоя кадърност пет пари не чини пред всемогъщата подмяна на стойностите.

ТОТОТО. Младеж, по-просто трябва да му го обясниш на Любчо. Веднъж съдбата ти изтегля картата, още при раждането ти, разбираш ли?

ОТГОВОРНИКА. *(усмихвайки се).* Да.

ТОТОТО. И това е нормално – можеш да станеш матричар, търговец, поет, учен – каквото ти е заложено в гените и от каквото има нужда обществото и човечеството по време на твоя живот. Чат ли си?

ОТГОВОРНИКА. Чат съм.

ТОТОТО. Е, у нас пък, младеж, един път съдбата ти тегли картата и втори път – големите картоиграчи, тия, които разполагат с нашите съдби като с карти и нашият живот не е нищо повече от партия бридж, ако са по-интелигентни картоиграчите, а пък ако не – скучен бридж-белот в пътнишкия влак за Каспичан. Ясно ли ти е?

ОТГОВОРНИКА. Не.

ТОТОТО. По-простото обяснение е в самия живот. Талантливия младеж Кембриджа са го погалили по едната бузка, а по другата са му ударили плесница. И всичко това е заради някаква пикла, която на малкия пръст не може да му се качи, но втората ѝ карта е асо купа пред скапаната седмица трефа на Кембриджа . . .

На вратата незабелязано е застанала Малката с голям букет цветя.

МАЛКАТА. "Пиклата", за която говорите, по всяка вероятност съм аз.

КЕМБРИДЖА. (*изненадан*). Калино! Как ти, не си прави тъпи шеги . . .

МАЛКАТА. Да, аз съм! Сутринта и на мен ми се обадиха, че съм назначена, от утре – в твоята редакция. Но нямах представа, че е на мястото, което чакаш ти. Като ми казаха, щях да полудея от радост – да работим заедно! Но съдбата си знае работата . . .

АЙНЩАЙН. И как ще постъпиш?

МАЛКАТА. Ще отида да работя естествено.

ТОТОТО. Кембридж, Кембридж, говорих ли ти аз нещо за тотото, младеж! Никакъв Кембридж не си ти, ами най-обикновен идеалист, безпочвеник, неземан! Но за неземните най-подходящият член, младеж, е шейсет и четвърти!

Настъпва неловко мълчание, в което всички без Кембриджа, който е смазан, гледат към Малката.

МАЛКАТА. Какво сте ме зяпнали? Първо – не съм пикла, второ – не съм действала зад гърба на Кембриджа, трето – на мен ми се работи, и то точно такава работа, четвърто – какво съм виновна аз, че съм от "златните деца", пето – нямате право да обобщавате, защото тогава обикновено е в сила лошият образец, шесто – за него съм сигурна, че ще го назначат на постоянно място, преди да е изтекла тази година!

АЙНЩАЙН. Ако не се появи друг или друга някоя талантлива, чаровна, без работа, дъщеря на еди-кого си . . .

МАЛКАТА. Доклкто знам, и ти не си далече от "златните деца" . . .

АЙНЩАЙН. Именно. Но с тая разлика, че не съм ползвал никога и никъде никаква привилегия. Че съм завършил нашия университет и не защото нямах възможност да завърша в Кембридж например. И знаеш ли защо? Защото имам един съученик от математическата – Пеича, викаха му Чудото, защото беше подвижният компютър на класа – математик до мозъка на костите, гений. Да, но дядо му имал гараж преди девети, в тоя гараж обслужвали и колата на царя. Баща му на Чудото беше невероятен химик, но с нещастieto да има баща "автомонтьор на царя". Двайсет години той посвети на едно химическо чудо, което по "разбираеми" причини не получи

гражданственост. Как може човек с такава "биография" да роди нещо "прогресивно" – с голям зор го патентоваха, за да го продадат на безценица на англичаните. Е, тая година купихме собствения си патент от англичаните за баснословната сума от един милион долара. А го патентоваха за хиляда и петстотин лева! А моят съученик Чудото три години го "късаха" на кандидатстудентските изпити. Слава богу, завърши със златен медал. Но знаеш ли къде работи сега или по-точно къде му препоръчаха да работи – в някакъв териториално-изчислителен център, където използват точно една хилядна от капацитета му. Той не вярва вече в нищо. Когато навремето получавахме заедно с него шестици по математика и физика, Мариносян – учителят ми по математика – казваше: "Веско, поставям ти шест, но шест поставям и на Чудото, защото няма седем за него." И това не ме обиждаше, защото виждах, че Чудото е бог, а аз просто добър математик. На мен ми дадоха зелена улица, а на него – не. Доста време си блъсках главата над това уравнение, за да разбера, че то е погрешно съставено, че известното и неизвестното в него са абсолютно имагинерни величини, които се променят в зависимост от случая. И тогава проумях, че ако искам да бъда аз, Веселин Иванов, а не синът на академик Иванов, трябва да се откажа от всичко, което случаят, всесилният "случай" у нас може да ми предложи. Е, отчасти и заради това на моето лазерно откритие не му се "отваря парашутът", защото "изненадващо" за всички застанах срещу директора на института – резултатите са налице, вместо командировка в САЩ по тяхна покана, където можех да науча нещо, 45-дневна бригада в строителството.

МАЛКАТА. Браво, бра-аво! Още малко и ще ме разплачеш! Сега пък слушай аз какво ще ти кажа: ако мислиш, че всичко това не го знам, дълбоко се заблуждаваш. Но в тая действителност, действителният човек, скъпи ми Айнщайн, трябва да се съобразява с действащите критерии – за съжаление те са такива – ние с теб не можем да ги променим. Но аз използвам тези критерии, за да ра-бо-тя, а не за да се ползвам от незаслужени привилегии.

ОТГОВОРНИКА. Глей сега, Калино, въпросът е друг – ти можеш ли да се мериш с Кембриджа, макар че си . . .

МАЛКАТА. Добре де, аз да те попитам и теб – ти с какво си равен на Кембриджа, че и двамата вършите едно и също в момента – лепите тапети?!

ОТГОВОРНИКА. Ами, глей сега . . .

МАЛКАТА. Глей сега, не глей сега – държавата ви е изравнила, не виждам защо аз трябва да бъда "подценената" при такова "равноправие".

КЕМБРИДЖА. (след неловко мълчание на всички). Ясно-о! (Към Малката.)

Значи от днес сме само колеги?

На вратата, пъшкайки, с голям кашон и черно куфарче, се появява Скръндзата. Всички го гледат втрещени.

СКРЪНДЗАТА. Помогнете ми де! Едвам го качих дотук.

ОТГОВОРНИКА. Какво е това бе, бай Коце?

СКРЪНДЗАТА. Как какво?! Обещаното уиски.

ТОТОТО. Какво уиски, ти ли ще ни наказваш сега?

СКРЪНДЗАТА. Как ще ви наказвам, аз ще ви черпя, а ти – наказваш! . . .

ОТГОВОРНИКА. Бай Коце, откъде е това уиски?

СКРЪНДЗАТА. Е, ама ще ме ядосате. Вие още ли не сте изтрезнели? От тотото – откъде другаде!

ТОТОТО. Слушай, бай Коце, да не искаш да кажеш, че си взел парите?

СКРЪНДЗАТА. Точно това искам да кажа. Ето ги! Ако на сте виждали друг път толкова пари, гледайте! *(Отваря куфарчето, в което са наредени пачки банкноти.)*

ОТГОВОРНИКА. Откъде са тия пари?

АЙНЦАЙН. Тези пари не са от банката, нали?

СКРЪНДЗАТА. Какво искате да кажете? *(Изважда от една пачка няколко банкноти, разглежда ги.)* Какво искате да кажете, а? Пари като пари! Какво?

ТОТОТО. Ами това, че ти не може да си ги взел от банката, защото фишът, който ти дадохме снощи, беше фалшив. Аз помолих котенцето да ми попълни три шестници само на един отрязък и да го подпечати, други два отрязъка няма, така че ти няма начин да си взел тия пари по законен път!

Скръндзата се олюлява. Айнциайн го подхваща, а Малката му помага да седне на кашона с уискито.

ТОТОТО. Откъде взе парите?

В хола се втурва запъхтяна Емилия.

ЕМИЛИЯ. Какво става?

АЙНЦАЙН. *(като отваря отново куфарчето на Скръндзата).* Ами полюбувай се, ако не си виждала толкова пари!

ЕМИЛИЯ. Откъде са тези пари? Дайте вода! *(Подава я на Скръндзата.)*

СКРЪНДЗАТА. *(отпива няколко глътки, вода, диша тежко).* Не съм ги крад, не съм ... Отивам при тотопункта, изкарвам си фиша, да проверя последен път, съмнявах се докрая, гледам – наистина три шестници – запътвам се да вляза, един с бомбе, тъмно пардесю, моля, другарю, за момент, и ми посочва една черна волга. Викам си Койнаков, Койнаков, това е краят ти, помислих, че сте ме забъркали в някакво мошеничество и че този с бомбето е от криминалната или стопанската. Познавам ги. Нали с тях имам работа от два месеца, досущ като тях беше, затова и влязох във волгата. Тръгнахме, спряхме на едно място – така и така, вие печелите три шестници, нали? Да, викам. Ето ви седемдесет хиляди – дайте ми фиша. Вие за какъв ме мислите, казвам му, а той – на вас този фиш и главоболия може да ви донесе, парите ви трябват повече, помислете. И бутна шофьорчето – волгата пак ни понесе, аз ни жив, ни умрял – фишът ми в ръката, парите пред мен в куфарчето, ако рекат, и да ме убият могат. За какво ви е на вас, казвам, този фиш? Десет хиляди отгоре ви давам – за да не се питаме. Аз – добре, но тези пари може и фалшиви да са. Не са, ако разбирате нещо от пари – всички банкноти са стари, употребявани, това е най-сигурният белег, сляп ще го проумее ... А колата върви, как се реших и аз не знам, спрете, им викам, спират, ето ви фиша, взех куфарчето, слязох, това е ...

Всички мълчат.

ТОТОТО. Това се казва тото!

АЙНЦАЙН. Какво тото! Този е бил мошеник. Чувал съм, че купуват фишове, за да узаконят парите си по някакъв начин.

ТОТОТО. Да, да, така е – твои са само онези пари, които похарчиш. Но никога не съм мислил, че могат да ми свият такъв номер.

ОТГОВОРНИКА. Защо на теб?

ТОТОТО. Защото можех спокойно и аз да бъда на мястото на тоя с куфарчето. Това е трагедия, не, трагикомедия . . .

ЕМИЛИЯ. Трагикомедията вероятно вече е тръгнала към трагедията.

Трябва да решим какво да правим с тези пари, докато не е станало късно.

ТОТОТО. Как какво ще правим?! Бай Коце е спечелил, колегата е загубил...

АЙНЩАЙН. Да, но твоят "колега", Тото, вероятно е вече в милицията.

ТОТОТО. В милицията – друг път! Пред очите ми е: представя фиша на котенцето, флиртува с нея, това-онова, какъв парфюм обичате най-много – "Живенши" – три шестици печеля, ще го имате – шегувате се – как ще се шегувам, ето го фиша, а-а, това е работа на Тотото... А! А! А! Наистина става трагедия – котенцето се е изпуснало, мойта е спукана – с тия шегии не бива! Абе, Скръндза, как може да си такъв глупак, заради тебе всички ще ни натикат в пандиза, ако не ни пречукат преди това.

СКРЪНДЗАТА. (*викайки*). Не аз! Не аз, вие сте виновни, вие – с вашите мошеничества!

ТОТОТО. Тоя пък се изкара много честен! Като си толкова честен, защо взе 10 хиляди отгоре бе? Защо? При това си под следствие! Нали беше все за принципите? Глупак такъв! Гла-а-вен счетоводител! "Вие искате повече пари, отколкото може да ви предложи държавата в момента! Ами ти бе! Ние бяхме тъгнали пари да му събираме – да го отървем от затвора. Заради него ще загазим, помнете ми думата.

СКРЪНДЗАТА. Аз нямам нищо общо с тези пари!

Ритва куфарчето, парите се разлетяват; Кембриджа се отделя от ъгъла, в който мълчаливо е наблюдавал всичко, и започва да събира парите в куфарчето. Наредва ги, затваря куфарчето, изправя се и тръгва да излиза с куфарчето.

ТОТОТО. Къде бе, ей, духовитият аристократ?

КЕМБРИДЖА. Как къде? В милицията естествено.

ТОТОТО. Я го вижте нашия герой! В милицията... Ами като те питат в милицията, какво мислиш ще ти кажат: "Благодарим ти, Кембридж, че връщаш на държавата 70 хиляди!" Друг път! Ще разровят житието-битието на всеки един, с хастара нагоре ще го обърнат и хич вина да нямаш. . .

КЕМБРИДЖА. (Стои до вратата.) Тото, Тото, никога няма да разбереш някои неща в този свят!

СКРЪНДЗАТА. Я дайте чантата тук, аз съм рискувал, аз ще се оправям сам!

АЙНЩАЙН. Преди малко не ги искахте, сега "сам" – на кое да вярваме?

СКРЪНДЗАТА. (*взема чантата, която му подава с безразличие Кембриджа*). Аз имам адвокат, няма какво повече да си губя времето с вас!

Тръгва с несигурни стъпки към вратата.

ТОТОТО. (*като му препречва пътя*). А, Скръндза, няма да се измъкнеш така лесно! Всички сме замесени в твоята "единична" история. Засега си седни на уискито!

ЕМИЛИЯ. Слушайте, момчета! И вие, другарю Койнаков! Работата е сериозна.

Сега не е време да се разединяваме! Всички ще отидем в милицията . . .

ТОТОТО. Ето я и тая – в милицията – все едно, че в бащиния си дом ще

отива! Аз в милицията не отивам и никого не съветвам . . .

ОТГОВОРНИКА. Тото, ако не бяха твоите смахнати идеи нямаше нищо да се случи. Но щом ни е дошло до главата . . .

АЙНЩАЙН. Чакайте, нека помислим трезво! Първо – възможно ли е Х., т. е. мошеникът, да не е попаднал в милицията?

ТОТОТО. Не само че е възможно, но това е и най-вероятното. Като е разбрал, че са го надиграли, свил е платната и . . . точка. Какво разбирате вие от тая работа? Тоя, за да даде така седемдесет хиляди, е играч от голяма класа! Той никога няма да се напъха сам между шамарите.

КЕМБРИДЖА. Големият играч, който изобщо не проверява дали в този тотопункт има три шестици! Глупости, Тото, ти нещо . . .

ТОТОТО. Напротив! Той много добре е проверил и знае, че точно в този тотопункт има три шестици в този тираж. Само че щастливецът е някой друг . . . Пък, и може ли, като погледнеш Скръндзата, да помислиш, че е мошеник? Абсурд! Той се е доверявал на нюха си. Дебнел е плячката, деня, в който се изплащат печалбите, тур нагоре – тур надолу . . .

МАЛКАТА. А нищо чудно твоето котенце да се е похвалило на някого, че има три шестици в нейния тотопункт . . .

ЕМИЛИЯ. И това не е изключено.

АЙНЩАЙН. Добре, Тото, каква, ще бъде според теб следващата реакция на въпросния Х.?

ТОТОТО. Това е вече по-сложно. Някой ще се скатае, но друг! А този Х. май е от този тип, щом има волга, шофьорче, ще пусне мрежата, за да пипне Скръндзата. И рано или късно . . .

СКРЪНДЗАТА. Тото, ваша беше тази (идиотска идея – вие се оправяйте с парите! Ето ви ги – аз нищо не искам, но . . . забравете, че сте ме познавали!

ТОТОТО. *(взема куфарчето).* На мен, Скръндза, пари не ми трябват! *(Пуска куфарчето което се разтваря и парите отново се разпиляват.)*

СКРЪНДЗАТА. *(истерично).* И не ме, наричайте Скръндза, мошеник с мошеник!

КЕМБРИДЖА. Я без истерии! Какво ще кажете да си, разделим паричките, а? *(Навежда се, взема няколко банкноти, мачка ги с пръсти, те шумят.)* Вижте колко удоволствия лежат тук! Колко необходими неща са захвърлени на пода.

ОТГОВОРНИКА. Кембридж, ти сериозно ли?!

КЕМБРИДЖА. *(подхвърляйки няколко пачки на Скръндзата).* Ето десетте хиляди "честно" спечелени, от Койнаков, още десет – и на останалите също по десет. Десет хиляди! Кой е "за" и кой – "против"?

АЙНЩАЙН. Кембридж, не е време за клоунади!

КЕМБРИДЖА. *(започва искрено да се смее).* Аз ви казвах! Тези глупави хартийки са нашият Бермудски триъгълник. Защо изобщо мислите какво да правим с тях? А? Защото всички ви е страх! Единият, че ще разкрият машинациите му и ще го опандизят, другият, че ще го натопят в нещо, за което е убеден, че няма вина, третият, че ще му пришият към седемнайсетте хиляди още седемдесет и няма да може да ги излежи, и всички останали – да не се накърни репутацията им. На кого не му трябват от десет до седемдесет хиляди, а? Мълчите, защото на всеки му трябват. На мен лично – като във вица – ще ми стигнат, за да си върна заемите, но и това е достатъчно. На Скръндзата – да го измъкнат, от затвора. На Тотото – да отвори "законно" ателие за ситопечат, на Айнщайн – да си купи командировка до Щатите, на Емилия – да внесе непостижимата сума за заплатата си за апартамент, на Калина – е, на нея не й трябват, но все ще се намери

някой, на когото "да ги даде". Но това са кофти пари, т. е. мръсни, а във всеки от вас има поне искрица чистота, незасегната от социалната дистрофия – и тая частица ви казва "не"! (*Посочва към Скръндзата с отвращение.*) Щом и тоя тук вече два пъти ги захвърля . . .

СКРЪНДЗАТА. Забранявам ви!

ТОТОТО. Абе, стига си забранявал! Той пък – философът – ние страхливи, той безстрашен! Той с цяла нравственост, ние – с остатъци. Нали?!

МАЛКАТА. Тогава защо не му позволихте да отиде в милицията?

ТОТОТО. Я, Малката – и тя се прехвърли при него! Къде ти беше нравствеността, като вземаше неговото място, а? Най ги обичам такива нра-авствени! Дето си имат различна нравственост за всяка ситуация!

ОТГОВОРНИКА. Нямах право да говориш така! И въобще Кембриджа е прав. Да вървим в милицията.

Чува се тропот от затваряне на автомобилни врати, форсиране на двигател.

АЙНЩАЙН. Вече няма нужда, тя сама идва . . .

Всички се сковават в очакване, чуват се стъпки. Малката се приближава до прозореца, наднича, другите гледат към нея.

МАЛКАТА. Глупости! Крадат тапети.

ТОТОТО. Пак ли?

МАЛКАТА. Струва ми се, и лепило тоя път. Ами това е този как се казваше, фаянсджията!

ТОТОТО. Сома!

МАЛКАТА. Да, да, Сома!

ТОТОТО. Сома!

ОТГОВОРНИКА. Те мислят, че сме си отишли . . .

Чува се шум от двигател, затваряне на врати.

МАЛКАТА. Заминаха.

ЕМИЛИЯ. И така – какво да правим?

ОТГОВОРНИКА. Ами то стана тъмно вече. За милицията вече е късно. Сега има само катаджии – ще ни карат да седим, да пишем и после всичко наново. По-добре утре, а?

СКРЪНДЗАТА. Ето една умна идея! Нека всички да помислим през нощта. Утрото е по-мъдро от вечерта. Съгласни ли сте?

ТОТОТО. Да, това е разумно.

Един по един вземат чантите си и тръгват да излизат.

СКРЪНДЗАТА. Ей, чакайте! А парите?

КЕМБРИДЖА. Какво парите?

СКРЪНДЗАТА. Кой ще ги вземе?

КЕМБРИДЖА. Ти естествено, кой друг? Ти си ги донесъл – ти ще ги отнесеш!

СКРЪНДЗАТА. И да ме пребият на първия ъгъл? А, не! Който иска, да ги

вземе.

ОТГОВОРНИКА. Добре де! Ще ги оставим тук!

СКРЪНДЗАТА. А Сомата и бандата му?

ТОТОТО. Скръндзата, два пъти на едно и също място обир не се прави!

ОТГОВОРНИКА. Ще ги сложим в една кутия от лепило, ще ги покрием със скъсани тапети. Кой ще дойде в този джендем? И кой ще знае, че тук има седемдесет хиляди?

ЕМИЛИЯ. Ох, изморих се! Хайде, слагайте ги и да вървим.

Отговорника, Скръндзата и Тотото прехвърлят парите от куфарчето в една кутия, завиват я със смачкани тапети и тръгват. Последен излиза Кембриджа.

КЕМБРИДЖА. (с ръка на електрическия ключ). По-мъдро ли е утрото от вечерта?

Сцената постепенно се затъмнява, чува се тропот, после всичко утихва. След малко се чуват прокрадващи се стъпки в тъмнината. Някой влиза в хола, чува се шум, късане на тапети, други шумове, които продължават няколко минути. Сцената е тъмна, едва може да се долови някакъв силует. След малко влезлият излиза и затръшва с все сила вратата на апартамента след себе си. В този миг сцената се осветява и всички виждат стената, на която не се залепва тапет, облепена с банкнотите. Малко след това на авансцената излиза Кембриджа.

КЕМБРИДЖА. (към публиката). Какво правим ние тука с вас? (След кратка пауза, в която всеки от зрителите мислено произнася "нищо".) Защо правим ние тука нищо с вас?

ВСИЧКИ. (излизат на авансцената). Защото от нищо – нищо не става! Защото от нищо – нищо не става! Защото от нищо – нищо не става!

Гласовете постепенно се усилват и зазвучават през тонколониите в цялата зала. Смесват се с различни шумове, асоцииращи с нашето ежедневие: строителни, автомобилно движение, сменящи се една след друга радиостанции и пр. Сред нарастващия шум се прокрадва някаква стара, стара, отдавна забравена мелодия.

ЗАВЕСА

РЕЖИСЬОРСКИ БЕЛЕЖКИ КЪМ ПИЕСАТА "ТОТО"*

ЕМИЛ МАНАСИЕВ, режисьор

1. ОТ КАКВО СЕ ОПРЕДЕЛЯТ МОИТЕ ПРИСТРАСТИЯ КЪМ ПИЕСАТА "ТОТО" НА СВЕТЛОЗАР ЖЕКОВ?

Интересът ми към пиесата е вече с давност три, години. Случайната ми среща с автора е след един анонимен конкурс, на който "Тото" е получила отличие. Но това е фактология... Любопитството ми се породи от самата пиеса, от ъгъла, под който авторът разглежда проблемите на едно поколение, към което принадлежа и аз. Проблеми, свързани със социалната реализация на това поколение, с мястото, което обществото ни днес му е отредило. Най-важно за мен е, че тази пиеса е написана за живи хора, реални, без какъвто й да било опит да се идеализират героите или средата, в която живеят и работят.

Фактът, че "Тото" е първи драматургичен опит на Светлозар Жеков и в нея отсъстват белезите на "драматургичното рутинерство", че се чувства една непреднамереност и спонтанност, както и възможността в непосредствен и жив диалог с автора да стигнем до един бъдещ спектакъл са другите причини, които ме карат да се чувствам "вътре" в пиесата.

И така, налице е един материал, който носи своята жизненост и актуалност, необременен от познати шаблони (злободневност, фейлетонност), освен това написан леко, и непретенциозно. Разбира се, това съвсем не означава, че авторът се "плъзга" по повърхността на житейските проблеми. Категоричният отказ от каквато и да е дидактика, според мен, е качество на драматургията!

2. ЗАЩО ИСКАМ ДА ПОСТАВЯ ПИЕСАТА "ТОТО"?

Моето желание е бъдещият ми спектакъл да постави в центъра на вниманието въпроса за реализацията на творческия, духовния, интелектуалния потенциал на поколението, което днес е между 30 – 40 години. Поколение, получило своето образование, излязло отдавна от своя "пубертет" и което сякаш е с "гарантирана" социална сигурност.

Но не е ли този "гарантиран", начин на живот една своеобразна вегетация? От героите на пиесата се изискват минимални усилия – "да бъдат като всички", т.е. да се унифицират, да загубят своята индивидуалност. Защо пък да не отидат да лепят тапети, щом все някой трябва да ги лепи?! Знанията им, уменията, талантите им ще почакат! Но дали пропуснатото днес може да се навакса утре? Дали обществото ни не губи стократно повече, отказвайки с "лека ръка" да изиска от тези хора тяхното можене? Оттук и действителният конфликт в пиесата: от една страна, налице у

---

* Светлозар Жеков участва с пиесата си "Тото" в Конкурс за драматургия на съвременна тема, в който единствена е отличена с награда. Режисьорът Емил Манасиев започва работа върху постановката на пиесата "Тото" в Младежкия театър, но пиесата е свалена от репертоара по цензурни причини.

героите са и сили, и талант, и дръзновение за пълноценна личностна изява, а, от друга – ситуация, изискваща от тях м и н и м у м усилия за "вписване" в социалния ритъм на обществото.

Чудно ли е при подобна реално-абсурдна ситуация в речника на тези хора думата "късмет" да се идентифицира с "пари"? Нормално ли е способностите, талантът, духовността на човека днес да се измерва с "пари"? Трябва ли парите да се превърнат в идеал, в основен мотив на съществуването? Не се ли получава подмяна на истинските стойности?

Това са част от въпросите, които бих искал с пълна сила да зазвучат от бъдещия спектакъл. Що се отнася до техните отговори, те липсват в пиесата. И слава Богу, всеки сам трябва да стигне до своите отговори – от тях зависят нашето гражданско поведение, нашето настояще и смисълът на нашето бъдеще!

3. ЗА ОБРАЗИТЕ В ПИЕСАТА

Аз бих групирал героите в няколко "категории":

Кембриджа, Айнщайн, Емилия – носещи в себе си несъгласието с инерцията, рутината, подмяната на стойностите. Липсата на примирение – главното, което ги обединява;

Тотото, Отговорника, Скръндзата, Душка, Човека – общото между тях е приспособимостта към условията, пък били те даже и абсурдни;

Шефа – надперсонален представител на бюрократената изпълнителна сила;

Малката – сложен и нееднозначен образ, олицетворяващ "играта на нравственост" на своя социален кръг.

Разбира се, това групиране е твърде условно. Всеки от героите носи индивидуална същност и съдба и за моя радост Светлозар Жеков със завидна лекота съумява да изведе всяка индивидуалност.

4. НЯКОЛКО ДУМИ ЗА ПЛАСТИЧЕСКИЯ ОБРАЗ НА БЪДЕЩИЯ СПЕКТАКЪЛ

В работата ми с художника ще се опитаме да създадем реалното усещане за панелен лабиринт – сценичното пространство трябва да дава възможност за динамична "промяна" на мястото на действието. Всичко трябва да става леко и незабележимо (има предвид промените в сценографията). Панелната сивота, респективно унификацията, ще даде своя отпечатък и върху поведението на героите. Така ще бъде съвсем естествено "вписването" и на "стената, върху която нищо не се лепи". Метафората, включваща абсурда, но и свикването с него, трябва да бъде ненаатрапчива, лишена от претенциозност – естествена!

Що се отнася до костюмите, бих искал да подчертая конфликта между индивида и неговото обезличаване чрез индивидуалния костюм на всеки един от героите и унифициращото общо облекло – работен костюм за всички в бригадата.

5. ЗВУКОВОТО ОФОРМЛЕНИЕ ще бъде изградено, от една страна, чрез музиката на "Битълс" – синоним на поколението, и – от друга – чрез шумовата картина от ежедневието на строежа – ефекти на кранове, коли, асансьори и т. н.

6. ЗА ЖАНРА НА ПИЕСАТА

Мисля, че за "жанрова чистота" тук не би могло да се говори. Съществуват елементи и на сатира, дори гротеска, и на комедия, и на драма. Това обаче за мен е едно предизвикателство, което ми дава надежда, че работата над тази пиеса ще бъде и трудна, и интересна, и ...

БЕЛЕЖКИ ЗА АВТОРА

Светлозар Жеков е роден на 30.01.1951 г. в град Пловдив. Завършил е българска филология в СУ Св."Климент Охридски". Работил е като хоноруван асистент по българска литература в университета, като редактор и завеждащ отдел "Поезия" в Българското радио, редактор в сп. "Пламък".

Сега е редактор в издателство "Български писател".

Автор е на литературнокритически статии, рецензии, портрети, посветени предимно на съвременната литература. В негов превод са излезли избрани стихове на Арсений Тарковски, поемата "Еда" на Евгений Баратынски, стихове от А.С.Пушкин, С.Есенин, О.Манделщам, Т. Бек и др.

Пиесата "ТОТО" е първият му опит в драматургията.